

COMUNA LUNCA CERNII DE JOS
JUDEȚUL HUNEDOARA

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ
2025 – 2028

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE adresat de primar

CAPITOLUL I - PROCESUL PLANIFICĂRII STRATEGICE

- 1.1. Ce este planificarea strategică
- 1.2. Etapele planificării strategice
- 1.3. Metodologie utilizată

CAPITOLUL II - CORELAREA CU PROGRAMELE UNIUNII EUROPENE

- 2.1. Contextul European de dezvoltare
- 2.2. Contextul national de dezvoltare durabila
- 2.3. Corespondența cu Strategia Regiunii Vest
- 2.4. Scurtă prezentare a județului Hunedoara
- 2.5. Strategia de dezvoltare a județului Hunedoara

CAPITOLUL III - PREZENTARE GENERALĂ A COMUNEI

- 3.1 Primele mărturii documentare
- 3.2. Localizare si suprafata
- 3.3. Structura administrativă a comunei Lunca Cernii de Jos
- 3.4. Relieful
- 3.5. Clima
- 3.6. Factori de risc natural
- 3.7. Hidrografia
- 3.8. Geologie și condiții geotehnice
- 3.9. Vegetația și fauna
- 3.10. Repere istorice și culturale
- 3.11. Echiparea tehnică a comunei
- 3.12. Aspecte sociale din comunitate
- 3.13. Starea de sănătate a populației

CAPITOLUL IV - DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

- 4.1 Activitățile economice – privire de ansamblu
- 4.2. Posibilități și alternative de dezvoltare economică
- 4.3. Populația și resursele umane

4.4. Mediu

CAPITOLUL V - ANALIZA SWOT:

Analiza SWOT

Puncte tari, puncte slabe, oportunități și riscuri

Concluzii

CAPITOLUL VI - OBIECTIVELE STRATEGIEI

- a. OBIECTIVELE GENERALE – misiune și viziune asupra obiectivelor;
- b. OBIECTIVE SPECIFICE – misiune și viziune asupra obiectivelor;

CAPITOLUL VII - PLANUL LOCAL DE ACTIUNE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILA

- 7.1. Aspecte generale
- 7.2. Principii și condiții
- 7.3. Consolidarea capacității instituționale a primăriei
- 7.4. Proiecția financiară
- 7.5. Proiecte semnificative realizate și în derulare precum și propuneri de proiecte pentru perioada 2016-2020

CAPITOLUL VIII – VIZIUNEA COMUNITARA

Bibilografie selectivă

Cuvânt înainte adresat de Primarul comunei Lunca Cernii de Jos

Stimați locuitori,

De la început, am fost conștientă că drumul pe care m-am imbarcat nu va fi ușor. Administrația Locală joacă un rol esențial, iar împreună cu dumneavoastră, trebuie să ne propunem obiective clare pentru a crea condiții de viață corespunzătoare în toate domeniile. Din momentul în care mi-ați acordat încrederea, am depus toate eforturile pentru a moderniza această comună și a o aduce la un nivel care să reflecte valorile unei comunități europene.

Am pornit de la o analiză amplă, punând accent pe factorul uman, care este esențial în identificarea nevoilor și oportunităților necesare dezvoltării comunei noastre. Vreau să vă mulțumesc pentru sprijinul și ajutorul oferit de fiecare dată, care m-a ajutat să găsesc cele mai bune soluții și să capitalizăm oportunitățile pentru a continua să înflorim și să ne dezvoltăm din toate punctele de vedere. Localitatea noastră este un loc de care ne mândrim și pe care îl reprezentăm cu demnitate.

Proiectele pe care le-am realizat până acum, precum și cele incluse în Strategia de Dezvoltare a comunei, la care ați contribuit prin feedback-ul dumneavoastră, au ca scop îmbunătățirea calității vieții și creșterea nivelului de trai al tuturor locuitorilor. Această strategie a fost elaborată prin mobilizarea tuturor factorilor de decizie din Primărie și Consiliul Local, dar, mai ales, cu sprijinul direct al dumneavoastră.

Împreună, vom beneficia de o infrastructură modernă. În calitate de reprezentant al dumneavoastră, vă mulțumesc din suflet pentru încrederea și sprijinul acordat până acum. Sunt profund convinsă că, în continuare, vom forma o echipă puternică și vom sărbători împreună finalizarea tuturor proiectelor incluse în această Strategie de Dezvoltare Locală.

Cu respect și recunoștință pentru fiecare dintre dumneavoastră,

Luminița - Valentina Lupulescu

Primarul Comunei Lunca Cernii de Jos

CAPITOLUL I

PROCESUL PLANIFICĂRII STRATEGICE

1.1. PRINCIPIILE DE ABORDARE A DEZVOLTĂRII ECONOMICO - SOCIALE LOCALE

Crearea unei strategii de dezvoltare locală are ca obiectiv principal identificarea, evaluarea și punerea în practică a unor obiective strategice pentru progresul comunității în domeniile relevante la nivel local. Aceste obiective sunt aliniate cu cele stabilite la nivel județean, regional, național și european. Prin atingerea acestor obiective, în special în domeniul economic, se obține o creștere a economiei locale, o îmbunătățire a calității vieții și o sporire a bunăstării sociale.

Dezvoltarea economică locală reprezintă un proces în care autoritățile locale și/sau comunitățile, bazându-se pe resursele disponibile, stabilesc noi parteneriate, fie cu sectorul privat, fie între ele, pentru a genera noi oportunități de muncă și pentru a stimula activitățile economice într-o anumită zonă. Acest proces implică consolidarea capacității economice la nivel regional sau local și adaptarea la schimbările economice, tehnologice și sociale. Dezvoltarea durabilă este cea care, satisfăcând nevoile actuale, asigură și posibilitatea ca generațiile viitoare să-și îndeplinească propriile obiective.

Dezvoltarea durabilă îmbină două direcții esențiale: pe de o parte, necesitatea creșterii economice și sociale, iar pe de altă parte, protejarea și îmbunătățirea mediului înconjurător. Prin aceasta, se urmărește găsirea unui echilibru între progresul economic și social și conservarea resurselor naturale pentru viitor.

În elaborarea strategiei de dezvoltare au fost utilizate elementele specifice locale:

- date economice,
- date privind populația,
- infrastructura,
- mediul înconjurător,
- amenajarea teritoriului,
- analiza distribuției serviciilor etc., precum și de la o evaluare realistă a modului în

care comunitatea locală dorește să evolueze.

Strategia a fost creată cu sprijinul comunității, al angajaților din instituțiile publice locale, al reprezentanților sectorului economic, precum și al altor organizații și instituții locale. Procesul a inclus sondaje, consultări publice și dezbateri comunitare, care au adunat membrii comunității într-un demers de democrație participativă. Acest efort colectiv a permis implicarea tuturor în definirea și planificarea viitorului local. Ca urmare, din punct de vedere metodologic, strategia are la bază și fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- analiza de conținut;
- analiza de date statistice din surse organizate;
- comparații de date statistice pe scara evolutivă;
- analiza SWOT;
- analiza și interpretarea unor studii, rapoarte, cercetări și norme locale, județene, regionale, naționale și europene.

1.2. CADRUL CONCEPTUAL AL ELABORĂRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALA

Ideea de dezvoltare durabilă a comunităților rurale și-a găsit originea la nivel global în 1992, în timpul Conferinței de la Rio de Janeiro. La acest eveniment, 170 de state, inclusiv România, au recunoscut în unanimitate și au convenit asupra necesității urgente de a implementa o strategie globală pentru secolul următor, numită „AGENDA 30”.

Conform deciziilor luate la Conferința de la Rio de Janeiro, fiecare autoritate locală este obligată să își elaboreze propria strategie de dezvoltare durabilă. Agenda 30 la nivel local presupune colaborarea autorităților cu toate sectoarele comunității, accentuând participarea civică și extinderea democrației locale. Această abordare integrează aspectele sociale, economice și de mediu, ajungând la definirea unor obiective, strategii, politici și acțiuni specifice la nivel local. Agenda 30 subliniază rolul esențial pe care autoritățile sau municipalitățile locale îl au în promovarea dezvoltării durabile:

- reprezintă comunitatea locală și lucrează în numele ei;
- au un rol planificator important, deoarece desfășoară, deleagă sau influențează multe din serviciile de care depinde calitatea vieții;

- administrează/ posedă părți importante din patrimoniul construit sau natural, pot influența prin educație, sfaturi, informații și un exemplu propriu;

- pot cataliza parteneriate cu alte organizații, au un impact mare în calitate de consumatori, achizitori și patroni. Dezvoltarea durabilă a comunităților are ca scop major eradicarea sărăciei la nivel local, punând accent pe sursele locale, care pot fi structurate în patru categorii:

- capitalul uman: cunoștințe, abilități, capacități, creativitate, strategii de adaptare;
- capitalul fizic: clădiri, drumuri, rețele etc.;
- capitalul natural: sol, aer, apă, flora, fauna etc.;
- capitalul social: structuri de administrare și luare a deciziilor, comunitatea, cultura.

Dezvoltarea rurală poate fi privită și ca un proces de dezvoltare teritorială, care cuprinde dimensiuni economice, socio-politice, culturale și ecologice. Aceasta presupune stimularea și sprijinirea creșterii interne, prin mobilizarea resurselor umane și financiare necesare pentru a susține această evoluție și pentru a asigura o armonizare a eforturilor.

1.3. METODOLOGIE UTILIZATĂ

Dezvoltarea Comunei Lunca Cernii de Jos, prin implicarea publică, înseamnă sprijinirea și participarea activă a locuitorilor la demararea proiectelor, responsabilizarea celor implicați, scăderea costurilor, creșterea transparenței, obținerea de rezultate concrete și, nu în ultimul rând, eliminarea sentimentului de neputință și de inutilitate față de problemele comunității.

Metodologia utilizată în procesul de elaborare:

- Consultarea documentelor;
- Evaluarea potențialului economico-social;
- Aplicarea Chestionarului de opinie;
- Prelucrarea și interpretarea datelor;
- Elaborarea Analizei SWOT;
- Elaborarea Strategiei de dezvoltare locală a Comunei Lunca Cernii de Jos.

- elaborarea viziunii, a obiectivului general, a obiectivelor strategice, a priorităților și măsurilor;

- Implementarea Strategiei de dezvoltare locală a Comunei Lunca Cernii de Jos.

- finanțarea proiectelor; prioritizarea proiectelor; monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a strategiei; actualizarea, periodică sau nu și dacă este cazul, a strategiei.

- Consultarea documentelor

Această metoda este folosită pentru a observa parcursul istoric, situațional al comunității. Prezentarea situației actuale, s-a făcut pe baza datelor demografice conținute în documentele Recensământului Populației 2011, datele statistice socio-economice (categoriile în funcție de venit), datele legate de suprafața agricolă (Recensământul Agricol 2010), infrastructură etc.

- Evaluarea potențialului socio-economic al Comunei Lunca Cernii de Jos.

A fost realizată evaluarea infrastructurii, a mediului, a stării economice, sociale și de sănătate a locuitorilor Comunei Lunca Cernii de Jos, ținând cont de faptul că trebuie să valorificăm oportunitățile existente.

- Aplicarea Chestionarului de opinie

Pentru a consulta opinia comunității, am creat un chestionar simplu și ușor de înțeles, menit să ofere o imagine clară asupra problemelor majore cu care se confruntă locuitorii Comunei Lunca Cernii de Jos. Chestionarul a fost distribuit în întreaga comună, inclusiv în cătunele aferente: Lunca Cernii de Jos (centrul comunei), Lunca Cernii de Sus, Meria, Fantana, Gura Bordului, Negoiu și Valea Babii. Am folosit un eșantion reprezentativ pentru majoritatea populației (90 de chestionare), acoperind și comunitatea de etnie romă. Participanții au fost bărbați, femei, tineri și persoane în vârstă, iar scopul a fost să aflăm părerea cetățenilor despre aspectele care necesită îmbunătățire pentru a crește calitatea vieții.

Concluziile și sugestiile obținute au fost generalizate pentru întreaga populație, reflectând interesele unui număr semnificativ de persoane. Reprezentativitatea opiniilor a fost o prioritate în procesul de aplicare a chestionarului, folosind metoda „ușă în ușă” și întâlniri directe. Răspunsurile au fost prelucrate și organizate în conformitate cu cerințele Strategiei, iar pe baza interpretării datelor, au fost identificate principalele probleme ce necesită rezolvare în comunitate pentru perioada de planificare 2025-2028.

- După realizarea bazei de date, acestea au fost analizate cu ajutorul analizei SWOT (Strengths - puncte tari, Weaknesses - puncte slabe, Opportunities - oportunități, Threats - riscuri).

Prin realizarea analizei SWOT, s-a urmărit stabilirea situației atât a mediului intern, cât și a celui extern.

- Strategia a fost elaborată pentru a facilita implementarea cu succes a cât mai multor proiecte finanțate prin fonduri nerambursabile și nu numai, precum și pentru a reduce decalajul economic și social între comunele din regiunea Vest și Comuna Lunca Cernii de Jos, pe de o parte, și între cătunele componente ale comunei, pe de altă parte. Dezvoltarea Comunei Lunca Cernii de Jos, prin implicarea publică, înseamnă sprijinirea și participarea activă a locuitorilor la lansarea proiectelor, responsabilizarea celor implicați, scăderea costurilor, creșterea transparenței, obținerea de rezultate tangibile și, nu în ultimul rând, eliminarea sentimentului de neputință și de inutilitate față de problemele comunității.

CAPITOLUL II

CONTEXT STRATEGIC PENTRU ELABORAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE

2.1. CONTEXUL EUROPEAN DE DEZVOLTARE

Europa se află într-o perioadă de schimbare profundă. Criza economică a șters ani de progres economic și social, evidențiind slăbiciunile structurale ale economiei continentului. În același timp, lumea se transformă rapid, iar provocările pe termen lung, cum ar fi globalizarea, presiunea asupra resurselor și îmbătrânirea populației, devin din ce în ce mai acute.

Criza a făcut mult mai dificilă atingerea obiectivului de asigurare a unei creșteri economice sustenabile. Sistemul financiar, încă fragil, îngreunează redresarea, deoarece atât întreprinderile, cât și gospodăriile se confruntă cu obstacole în obținerea de credite, cheltuirea banilor și investiții.

Pentru a reuși, Europa trebuie să acționeze unitar, ca o Uniune, și să facă față următoarelor provocări: deficiențe structurale (creșterea economică medie a Europei este mult mai scăzută decât cea a principalilor parteneri economici, ratele de ocupare sunt inferioare comparativ cu state precum SUA sau Japonia, iar îmbătrânirea populației se accelerează), intensificarea provocărilor globale (economii tot mai interconectate, necesitatea unor măsuri corective în sistemele financiare mondiale și provocările legate de schimbările climatice), precum și trecerea la acțiune pentru a evita declinul și a depăși criza.

2.1.1. Europa 2025 – O strategie europeană pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii

Începând din 2008, Uniunea Europeană a fost profund afectată de criza financiară, care s-a transformat rapid într-o criză economică globală cu implicații sociale semnificative, eclipsând beneficiile aduse de Strategia de la Lisabona pentru creștere economică și crearea de locuri de muncă. Uniunea a reacționat prompt la această nouă provocare, inițial prin implementarea unui „Plan European de Redresare Economică” și, ulterior, prin elaborarea unei strategii economice mai realiste pentru orizontul anului 2025.

În martie 2010, Comisia Europeană a prezentat această nouă strategie prin comunicatul intitulat „Europa 2025 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și incluzivă”, care, chiar în titlul său, reflectă cele trei priorități centrale ale strategiei pentru acest deceniu.

Obiective strategiei Europa 2025

Cele 5 obiective principale (concretizate în 8 tinte numerice) propuse pentru atingerea celor 3 prioritati, la nivelul UE, pâna în 2028 sunt:

Ocuparea fortei de munca: rata de ocupare a fortei de munca de 75% in randul populatiei cu varste cuprinse intre 20 si 64 de ani.

Cercetare si dezvoltare: alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare si dezvoltare.

Schimbari climatice si energie: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de sera (sau chiar cu 30%, in conditii favorabile) fata de nivelurile inregistrate in 1990, cresterea ponderii surselor de energie regenerabile pana la 20%, cresterea cu 20% a eficientei energetice.

Educatie: reducerea abandonului scolar la sub 10%, cresterea la peste 40% a ponderii absolventilor de studii superioare in randul populatiei cu varsta cuprinsa intre 30-34 de ani.

Saracie si excluziune sociala: reducerea cu cel putin 20 de milioane a numarului persoanelor care sufera sau risca sa sufere de pe urma saraciei si a excluziunii sociale.

Prioritati strategice Europa 2025

Cele 3 prioritati ale strategiei Europa 2025 care definesc viziunea UE asupra economiei sociale de piata pentru secolul XXI vizeaza:

- creșterea inteligenta, prin dezvoltarea unei economii bazate pe cunoastere si inovare;
- creșterea durabila, prin promovarea unei economii mai eficiente, mai ecologice si mai competitive;
- creșterea favorabila incluziunii prin promovarea unei economii cu un grad înalt de ocupare a fortei de munca care sa asigure coeziunea sociala si teritoriala.

Aceste priorități strategice stabilite de Uniunea Europeană pentru orizontul anului 2025 se bazează pe 7 inițiative emblematice. Scopul acestora este să coordoneze eforturile tuturor autorităților din statele membre, pentru a atinge obiectivele strategice la nivel european și național.

OBIECTIVE PRINCIPALE		
- Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă pentru populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de la 69%, cât este în prezent, la cel puțin 75%. - Atingerea obiectivului de a investi în cercetare și dezvoltare (C-D) 3% din PIB, în special prin asigurarea unor condiții mai favorabile pentru investiții ale sectorului privat în C-D, și stabilirea unui nou indicator pentru inovare. - Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20% față de nivelurile din 1990 sau cu 30% dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiilor regenerabile în consumul nostru final de energie și creșterea cu 20% a eficienței energetice. - Reducerea ratei abandonului școlar timpuriu de la 15%, cât este în prezent, la 10% și creșterea procentului de populație cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii postuniversitare de la 31% la cel puțin 40%. - Reducerea numărului cetățenilor europeni care trăiesc sub pragul sărăciei cu 25%, astfel încât 20 de milioane de oameni să nu mai trăiască în sărăcie.		
CREȘTERE INTELIGENTĂ	CREȘTERE DURABILĂ	CREȘTERE FAVORABILĂ INCLUZIUNII
INOVARE Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „ O Uniune a inovării ”, menită să îmbunătățească condițiile-cadru și accesul la finanțare pentru cercetare și inovare, astfel încât să se consolideze lanțul inovării și să se stimuleze nivelul	CLIMĂ, ENERGIE ȘI MOBILITATE Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „ O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor ”, menită să sprijine decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor prin decarbonizarea economiei,	LOCURI DE MUNCĂ ȘI COMPETENȚE Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „ O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă ”, menită să modernizeze piețele muncii

investițiilor pe întreg teritoriul Uniunii.	sporirea utilizării surselor regenerabile, modernizarea transporturilor și promovarea eficienței energetice.	prin facilitarea mobilității forței de muncă și dezvoltarea competențelor de-a lungul întregii vieți, în vederea creșterii participării forței de muncă și a unei mai mari concordanțe între oferta și cererea de pe piața muncii.
EDUCAȚIE Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „ Tineretul în mișcare ”, menită să sporească performanțele sistemelor educaționale și atractivitatea pe plan internațional a învățământului superior european.		
SOCIETATEA DIGITALĂ Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „ O agendă digitală pentru Europa ”, menită să accelereze dezvoltarea de rețele de internet de mare viteză și să permită gospodăriilor și întreprinderilor să beneficieze pe deplin de avantajele pieții unice digitale.	COMPETITIVITATE Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „ O politică industrială adaptată erei globalizării ”, menită să îmbunătățească mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și să sprijine dezvoltarea unei baze industriale solide și sustenabile, capabilă să facă față concurenței globale.	COMBATEREA SĂRĂCIEI Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „ O platformă europeană de combatere a sărăciei ”, menită să asigure coeziunea socială și teritorială, astfel încât avantajele creșterii și ale creării de locuri de muncă să fie accesibile pe scară largă, iar cei care trebuie să facă față sărăciei și excluziunii sociale să aibă posibilitatea de a avea o viață demnă și de a avea un rol activ în societate.

2.1.2. Elementele cadrului strategic comun 2025-2028

La nivel european, orientarea strategică privind utilizarea fondurilor europene este dată de Cadrul Strategic Comun (CSC), care acoperă cele cinci mari fonduri europene:

- Fondul European pentru Dezvoltare Regională,
- Fondul Social European,
- Fondul de Coeziune,
- Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală,
- Fondul European Maritim pentru Pescuit.

Comisia a propus un regulament privind dispozițiile comune pentru toate cele cinci fonduri.

Propunerea prevede o coordonare mult mai strânsă a fondurilor pentru a obține:

- concentrarea resurselor asupra obiectivelor strategiei Europa 2020, prin intermediul unui set comun de obiective tematice la care fondurile vor contribui;
- simplificare prin modalități de planificare și de punere în aplicare mai coerente;
- o mai mare atenție acordată rezultatelor, prin intermediul unui cadru și a unei reserve de performanță;
- armonizarea normelor de eligibilitate și extinderea opțiunilor simplificate în materie de costuri, pentru a reduce sarcina administrativă pentru beneficiari și autoritățile de management.
-

CSC are ca obiectiv principal creșterea coerenței între angajamentele politice asumate în cadrul Strategiei Europa 2025 și investițiile realizate la nivel local. Aceasta încurajează integrarea, stabilind modalități de colaborare între diferitele fonduri. CSC servește ca o sursă de orientare strategică, care trebuie adaptată de către statele membre și regiuni în programarea fondurilor CSC, în funcție de nevoile, oportunitățile și provocările specifice ale fiecăruia.

Din punct de vedere strategic, proiectele de regulamente prevăd că fondurile CSC vor completa intervențiile naționale, regionale și locale în implementarea Strategiei Uniunii pentru o creștere inteligentă, durabilă și incluzivă (Strategia Europa 2025), ținând cont de contextul specific al fiecărui stat membru.

Obiectivele tematice prevazute in Cadrul Strategic Comun (CSC)

Strategia Europa 2025 reprezintă cadrul politic al Uniunii Europene pentru deceniul actual: cele cinci obiective principale ale sale definesc poziția pe care UE își propune să o

atingă până în 2028, iar orientările integrate stabilesc direcțiile de politică pe termen mediu. Pentru a asigura obținerea de rezultate, a fost implementat un sistem de guvernare economică mai robust. Acest sistem transformă prioritățile tematice și obiectivele Strategiei Europa 2025 într-un ciclu anual de monitorizare multilaterală, bazat pe rapoarte naționale și recomandări specifice pentru fiecare țară.

Pachetul legislativ prezentat de Comisia Europeană în octombrie 2011 prevede consolidarea procesului de programare strategică, concentrând fondurile europene pe cele 11 obiective tematice (OT), aliniate cu prioritățile Strategiei Europa 2025. Scopul este de a maximiza impactul politicilor în realizarea priorităților europene, și anume: consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării;

- îmbunătățirea accesului și a utilizării și creșterea calității tehnologiilor informației și comunicațiilor;
- îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEMP);
- sprijinirea tranziției către o economie cu consum scăzut de dioxid de carbon în toate sectoarele;
- promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor;
- protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
- promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore;
- promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă;
- promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
- investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții;
- consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă.

Obiectivele tematice sunt transpuse în priorități de investiții specifice pentru fiecare fond în parte.

2.1.3. Politica de coeziune a UE 2025-2028

Politica de coeziune reprezintă o expresie semnificativă a solidarității UE față de regiunile cele mai sărace și mai puțin dezvoltate, dar are un scop mai amplu. Unul dintre cele mai mari succese ale UE a fost capacitatea sa de a îmbunătăți standardul de viață pentru toți cetățenii săi.

Politica de coeziune trebuie să integreze obiectivele stabilite la Lisabona și Göteborg și să devină un instrument esențial în atingerea acestora prin programele de dezvoltare regională și națională. Acesta este motivul pentru care, în iulie 2004, Comisia Europeană a adoptat cadrul legislativ pentru reforma politicii de coeziune pentru perioada 2007-2013, având ca scop creșterea competitivității și promovarea dezvoltării în Uniunea Europeană extinsă.

Obiectivele politicii de coeziune pentru perioada de programare 2007 – 2013 au fost:

- ✓ *Convergența* sustine dezvoltarea economică integrată la nivel regional și local și durabilă prin mobilizarea capacităților locale și diversificarea structurilor economice; se adresează regiunilor unde PIB/locuitor este sub 75% din media Uniunii Europene;
- ✓ *Competitivitatea regională* și ocuparea forței de muncă se adresează statelor membre și regiunilor care nu au fost eligibile pentru obiectivul Convergență pentru a se adapta schimbărilor economice și sociale, globalizării și tranziției către o societate bazată pe cunoaștere;
- ✓ *Cooperarea teritorială europeană* urmărește dezvoltarea de activități economice, sociale și de mediu transfrontaliere, prin intermediul strategiilor comune în favoarea dezvoltării teritoriale durabile.

Politica de coeziune rămâne o componentă esențială a cadrului financiar multianual al UE pentru perioada 2025-2028. Astfel, la 6 octombrie 2011, Comisia Europeană a adoptat un proiect de pachet legislativ care va constitui un cadru al politicii de coeziune a UE pentru perioada 2025–2028, prin care se propune mai multe schimbări importante ale modului în care politica de coeziune este concepută și pusă în aplicare, și anume:

- concentrarea asupra priorităților Strategiei Europa 2020 de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii;
- recompensarea performanțelor;
- sprijinirea programării integrate;
- accentul pus pe rezultate – monitorizarea progreselor înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor convenite;
- consolidarea coeziunii teritoriale și simplificarea aplicării.

Noua perspectivă financiară a UE 2025-2028 prevede o nouă abordare în materie de programare strategică pentru politica de coeziune, conform obiectivelor Strategiei Europa 2025.

Arhitectura legislativă a politicii de coeziune cuprinde:

- un regulament general de stabilire a unor dispoziții comune referitoare la Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul social european (FSE), Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (EMFF), precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind FEDR, FSE și Fondul de coeziune;
- trei regulamente specifice privind FEDR, FSE și Fondul de coeziune; și
- două regulamente privind obiectivul de cooperare teritorială europeană și Gruparea europeană de cooperare teritorială (GECT).

2.1.4. Politica Agricolă Comună (PAC)

Introdusă în 1962, Politica Agricolă Comună (PAC) reprezintă un parteneriat între agricultură și societate, precum și între Europa și agricultorii săi. Aceasta oferă sprijin financiar fermierilor pentru a asigura continuarea activității agricole și crearea de locuri de muncă suplimentare prin revitalizarea zonelor rurale, protejarea peisajelor, proiecte legate de patrimoniul cultural și numeroase alte sarcini direct sau indirect legate de agricultură și economia rurală. Obiectivele sale principale sunt:

- consolidarea productivității agriculturii, pentru a le garanta consumatorilor o ofertă de alimente stabilă și accesibilă;
- asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru agricultorii europeni.

Cinzechi de ani mai târziu, UE trebuie să facă față unor noi provocări:

- securitatea alimentelor: la nivel mondial, producția de alimente va trebui să se dubleze pentru a putea hrăni populația lumii, care se estimează că va fi de 9 miliarde în 2050;
- schimbările climatice și gestionarea durabilă a resurselor naturale;
- susținerea zonelor rurale din întreaga UE și menținerea vitalității economiei rurale.

Politica Agricolă Comună (PAC) este una dintre puținele politici cu adevărat europene. Ea este proiectată pentru a sprijini o agricultură sustenabilă în Europa, îmbunătățind competitivitatea, asigurând o aprovizionare stabilă și sigură cu produse alimentare, protejând mediul și spațiile rurale, și oferind un standard de viață echitabil pentru comunitățile agricole. PAC înlocuiește cele 27 de politici agricole naționale diferite, generând economii pentru bugetele naționale, deoarece sprijinul direct pentru agricultori este acoperit din bugetul UE fără necesitatea de cofinanțare națională.

În prezent, agricultura europeană se confruntă cu numeroase provocări. În ultimii ani, prețurile produselor agricole au crescut cu 50 %, în timp ce costurile energiei și îngrășămintelor au crescut cu 200 %, respectiv 150 %. Acest lucru a dus la o scădere semnificativă și pe termen lung a veniturilor agricultorilor. Sectorul trebuie, de asemenea, să facă față schimbărilor climatice, degradării mediului și preocupărilor legate de securitatea alimentară, echilibrul teritorial și obiectivele de creștere durabilă.

În fața acestor provocări, PAC a cunoscut evoluții semnificative în ultimii ani. Reforma viitoare va continua acest proces, având ca rezultat o politică mai modernă și mai ecologică, capabilă să contribuie activ la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Aceasta va stimula potențialul economic al zonelor rurale, va dezvolta piețe și locuri de muncă locale, va sprijini restructurarea agriculturii și va oferi ajutor pentru venituri agricultorilor, menținând un sector agricol durabil în întreaga Europă.

Principalele elemente ale reformei PAC sunt următoarele:

O distribuție mai echitabilă a ajutorului direct pentru venit. PAC reformată va include un sistem de „convergență” pentru a reduce aceste discrepanțe și pentru a promova o distribuție mai echitabilă a sprijinului financiar. Acest obiectiv va fi realizat în modul următor: în decursul acestei perioade (2025-2028), toate statele membre cu un nivel al plăților directe sub 90 % din media UE-27 vor reduce cu o treime decalajul dintre nivelul lor actual și nivelul de 90 % din media plăților directe din UE.

Ecologizarea plăților directe. Ecologizarea obligatorie a plăților directe reprezintă un element fundamental al reformei. Aceasta va îmbunătăți performanțele de mediu ale sectorului și ilustrează clar modul în care PAC reformată își va aduce contribuția la o gamă mai largă de priorități ale Uniunii. Mai precis, în viitor, 30 % din plățile directe vor fi condiționate de respectarea unei serii de practici ecologice, mai stricte decât cerințele de ecocondiționalitate.

Plafonarea nivelului plăților directe prin limitarea nivelului de bază al ajutorului direct pentru venit pe care exploatațiile agricole de dimensiuni mari îl pot primi, ținând seama, în același timp, de economiile de scară ale unor structuri mai mari și de locurile de muncă directe pe care aceste structuri le generează. Comisia propune ca economiile să fie reutilizate în alocarea bugetară pentru dezvoltarea rurală și menținute în cadrul pachetelor naționale ale statelor membre din care acestea provin.

Cel de-al doilea pilon al PAC, care se referă la dezvoltarea rurală, va contribui în continuare la acoperirea anumitor nevoi naționale și/sau regionale, reflectând, în același timp,

prioritățile UE, și va face obiectul aceluiași dispoziții prevăzute în strategia Europa 2025 axată pe condiționalitate în funcție de performanțe, ca și celelalte fonduri structurale.

Finanțări prin Politica Agricolă Comună 2025-2028

Politica Agricolă Comună (PAC) sprijină comunitățile rurale prin două fonduri principale: **Fondul European Agricol de Garantare (FEAGA)**, care se adresează piețelor agricole reglementate (cunoscute sub numele de piețe comune organizate), și **Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)**, axat pe măsuri de dezvoltare rurală durabilă. După reforma din 2003, FEADR a devenit al doilea pilon al PAC, având o pondere tot mai mare în finanțarea acordată prin bugetul comunitar.

După 2013, FEADR a fost integrat în **Cadrul Strategic Comun (CSC)** pentru toate fondurile structurale și în contractele încheiate cu statele membre. Acest lucru a adus o atenție sporită dimensiunii teritoriale a dezvoltării socioeconomice, reunind toate fondurile UE disponibile într-un singur cadru contractual. Astfel, dezvoltarea economică a zonelor rurale din întreaga UE va beneficia de un sprijin mai puternic în viitor.

Prin PAC, agricultorii vor avea o poziție mai solidă în lanțul de producție alimentară, iar noua politică agricolă comună va fi mai bine direcționată, mai eficientă și mai transparentă.

În **Cadrul Financiar Multianual (CFM)** pentru perioada 2025-2028, cota alocată PAC va fi de **408,3 miliarde de euro**:

1. 312,7 miliarde euro sau 29% pentru cheltuielile legate de piața și ajutoare directe (pilonul 1);
2. 95,6 miliarde euro sau 9% pentru dezvoltarea rurală (pilonul 2).

2.1.5. Cadrul Financiar Multianual 2025-2028

Cadrul Financiar Multianual (CFM, anterior cunoscut sub denumirea de „perspective financiare”) nu reprezintă bugetul UE pentru o perioadă de șapte ani, ci un mecanism care asigură previzibilitatea cheltuielilor Uniunii și respectarea unei discipline bugetare stricte.

CFM stabilește limitele maxime („plafoane”) pentru fiecare domeniu major de cheltuieli din bugetul UE. În acest cadru, Parlamentul European și Consiliul, care formează „autoritatea bugetară” a Uniunii, trebuie să negocieze și să aprobe anual bugetul pentru anul următor. De obicei, bugetul anual adoptat rămâne sub plafonul global al CFM.

Bugetul UE transformă „politicile în cifre”. Prin urmare, finanțarea trebuie să reflecte cadrul legislativ existent și prioritățile politice în domeniile relevante. Finanțarea este acordată pentru a obține rezultate concrete – autoritățile publice nu primesc fonduri pentru a le **cheltui**

liber, ci pentru a atinge obiectivele UE stabilite comun. Astfel, programele și instrumentele incluse în CFM au fost reorientate pentru a sprijini prioritățile politice majore ale UE și pentru a maximiza impactul acestora.

Următoarea generație de programe și instrumente financiare se va concentra pe:

1. **Rezultate:** Acestea vor fi strâns legate de implementarea Strategiei Europa 2025 și de atingerea obiectivelor sale. Programele se vor axa pe un număr limitat de priorități esențiale, capabile să atingă o masă critică.
2. **Simplificare:** Se lucrează la simplificarea atât a normelor generale (Regulamentul financiar), cât și a celor specifice fiecărui sector.
3. **Condiționalitate:** Pentru a se concentra pe rezultate și nu doar pe procese, se introduce condiționalitatea în programe și instrumente. Acest lucru este deosebit de relevant pentru politica de coeziune și politica agricolă, unde cheltuielile sunt semnificative, iar statele membre și beneficiarii trebuie să demonstreze că fondurile sunt folosite pentru a atinge prioritățile UE.
4. **Mobilizarea investițiilor:** Prin colaborarea cu sectorul privat și utilizarea instrumentelor financiare inovatoare, impactul bugetului UE poate fi amplificat, permițând mai multe investiții strategice și consolidând potențialul de creștere al UE. Experiența pozitivă de colaborare cu Grupul Băncii Europene de Investiții (BEI) și cu alte instituții financiare va continua în următorul CFM.

2.2. CONTEXTUL NATIONAL DE DEZVOLTARE DURABILA

Strategia ocupă un loc central pe agenda instituțiilor UE și a statelor membre. Inițiativele emblematicie incluse în Strategia Europa 2025 propun acțiuni concrete care vor fi implementate în mod coordonat la nivel european și național, cu implicarea Comisiei Europene și a statelor membre. Acestea din urmă vor pune în aplicare strategia la nivel național și local prin **Programele Naționale de Reformă (PNR)**, elaborate în strânsă coordonare cu **Programele de Stabilitate și Creștere** pentru statele din zona Euro și **Programele de Convergență** pentru statele din afara zonei Euro. Convergența este o componentă esențială a **Semestrului European**, care vizează consolidarea coordonării politicilor economice, structurale și bugetare.

Programul Național de Reforma

La nivel național, au fost stabilite țintele valorice pentru toate obiectivele strategiei Europa 2025, astfel a fost elaborat Programul Național de Reforma (PNR) 2011 - 2013 în care au fost abordate: cadrul macro-economic, țintele naționale și principalele măsuri pentru atingerea acestora, reformele prioritare precum și blocajele în calea creșterii economice și a ocupării forței de muncă.

2.2.1. Acordul de parteneriat propus pentru Romania pentru perioada de programare 2025-2028

Unul dintre cele mai importante instrumente pentru reducerea disparităților regionale, promovarea creșterii economice la nivel local și regional, consolidarea competitivității și creșterea ocupării forței de muncă rămân Fondurile Europene, atât pentru România, cât și pentru celelalte state membre ale Uniunii.

Obiectivele de dezvoltare ale României pentru perioada 2025-2028 trebuie să îndeplinească cel puțin două cerințe esențiale:

- **Contribuția la obiectivele UE** de creștere inteligentă, durabilă și incluzivă, în conformitate cu Strategia Europa 2025 și alte documente strategice europene.
- **Adaptarea la nevoile specifice ale României**, pornind de la avantajele competitive care trebuie valorificate prin investiții naționale.

Pregătirea pentru accesarea și implementarea fondurilor europene în perioada 2025-2028 este detaliată în proiectele de regulamente europene, care se aplică fiecărui stat membru.

1. Acordul de Parteneriat, documentul elaborat de un stat membru, în colaborare cu actorii socio-economici, prin care se stabilește modul de implementare a fondurilor europene, document aprobat de către Comisia Europeană.

2. Programele Operaționale/ Programul Național pentru Dezvoltare Rurală, este un concept specific politicii europene de coeziune economică și socială. Aceasta urmărește dezvoltarea echilibrată a membrilor Uniunii, prin reducerea disparităților de dezvoltare între statele membre fiind susținută în acest sens de instrumentul financiar numit Fonduri Structurale.

Pentru perioada de programare 2025-2028, managementul Fondurilor Structurale înregistrează o reorientare sporită în ceea ce privesc eforturile de atingere a obiectivelor fundamentale de la Lisabona și Göteborg, respectiv creșterea competitivității, ocuparea

deplina și durabilă și protecția mediului. Aceste obiective fiind baza Strategiei de dezvoltare a Planului Național de Dezvoltare (PND) 2025- 2028.

Planului Național de Dezvoltare pentru perioada 2025-2028 este structurat pe 6 priorități naționale de dezvoltare socio – economică.

1. Creșterea competitivității economice și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere;
2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport;
3. Protejarea și îmbunătățirea calității mediului;
4. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea gradului de ocupare și combaterea excluziunii sociale;
5. Dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol;
6. Sprijinirea participării echilibrate a tuturor regiunilor României la procesul de dezvoltare socio- economică.

2.2.2. Contextul macroeconomic- demersuri la nivel național pentru asigurarea convergenței cu strategia europeană

Din punct de vedere al populației România este a șaptea țară (20.12 milioane conform rezultatelor ultimului recensământ al populației și al locuințelor din 2011) și a doua țară din grupul noilor state membre, după Polonia.

Luând în calcul contextul economic internațional și evoluția economică și financiară din zona euro, pentru anul 2013, era prognozată o creștere a produsului intern brut de 1,6%, comparat cu alte țări în care evoluția este una pesimistă.

Pentru perioada 2025-2028, conform Programului de Convergență, se estimează o creștere echivalentă cu cea din 2011, în medie de 2,5% anual. Creșterea economică în această perioadă se preconizează a fi susținută de latura oferte interne prin construcții și servicii.

Într-o clasificare, din punct de vedere a dezvoltării economice, România încă se află cu mult în urma multor țări europene.

Politica monetară, BNR are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, prin atingerea acestui obiectiv se consideră cea mai bună contribuție în ceea ce privește creșterea economică sustenabilă.

Obiective transversale în PNDR 2025- 2028

Strategia UE 2025 impune o abordare specifică a sprijinului oferit prin **Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)**, finanțat prin Fondul European Agricol pentru **Dezvoltare Rurală (FEADR)**, și stabilește câteva obiective clare: reducerea emisiilor de gaze

cu efect de seră cu cel puțin 20% față de nivelurile din 1990 (sau cu 30% în condiții favorabile), creșterea ponderii surselor regenerabile de energie la 20% din consumul final de energie și îmbunătățirea eficienței energetice cu 20%.

În elaborarea PNDR, este esențial să se țină cont de diversitatea situațiilor care afectează zonele rurale și de diferitele categorii de potențiali beneficiari, precum și de obiectivele transversale legate de inovare, protecția mediului și atenuarea efectelor schimbărilor climatice.

Din totalul contribuției FEADR la programul rural, cel puțin **30%** este alocat pentru domenii precum **Agromediul, Agricultura Ecologică, Zonele afectate de constrângeri naturale, Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite**, precum și pentru alte măsuri de investiții.

Prioritățile de dezvoltare rurală, prin domeniile de intervenție și măsurile aferente, contribuie la atingerea obiectivelor transversale legate de inovare, protecția mediului, atenuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea. Conceptul de **inovare** devine astfel un element cheie în PNDR pentru perioada 2025-2028.

2.3. CORESPONDENȚA CU STRATEGIA REGIUNII VEST

Teritoriul României este împartit în opt regiuni, reprezentând arii care corespund unor grupuri de județe, fără a fi însă unități teritorial-administrative, formată în urma liberei lor asocieri și bazate pe o înțelegere semnată de reprezentanții Consiliilor Județene respective. Aceste opt regiuni constituie cadrul de implementare și de evaluare a politicii de dezvoltare regională.

După 1990, spațiul european se află într-o perioadă de transformări determinate atât de schimbările globale geo-politice cât și de restructurări interne, în plan socio-economic.

Contextul general menționat ca și evoluții posibile în secolul 21 sunt prezente în două documente importante: „Agenda 2000” și „Planul de Dezvoltare Spațială în Europa,, (ESDP), pregătite de Comisia Europeană și respectiv, de Consiliul Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului.

Ultimul document menționat formulează obiectivele strategice ale unei dezvoltări echilibrate și durabile ale spațiului european:

- Coeziunea economică și socială;
- Conservarea patrimoniului natural și cultural;
- Competitivitatea echilibrată a teritoriului european.

Procesul de implementare a politicilor de dezvoltare regională în România a început în 1997, odată cu aprobarea de către Guvern a **Cartei Verzi a Dezvoltării Regionale**. În perioada 1998-1999, s-a continuat cu construirea cadrului instituțional și a suportului legislativ necesar. Politica de dezvoltare regională, ca parte integrantă a procesului general de reformă și a aderării la Uniunea Europeană, trebuie să asigure că programele promovate de Guvern și de fiecare regiune contribuie la o dezvoltare echilibrată, reducând disparitățile existente și promovând coeziunea economică și socială.

În ultimii ani, România a făcut pași semnificativi în adoptarea unei structuri instituționale capabile să elaboreze și să implementeze politica de dezvoltare regională. Cea mai importantă sarcină a autorităților române este acum identificarea particularităților și nevoilor specifice ale fiecărei regiuni, această abordare fiind integrată în procesul general de reformă.

Politica de dezvoltare regională se bazează pe principiul **parteneriatului**, care stă la baza structurii instituționale, și este pusă în practică prin programe adaptate nevoilor regionale. De asemenea, această politică respectă principiul **adiționalității** și este în concordanță cu politicile naționale și sectoriale ale ministerelor, care trebuie să țină cont de specificul regional. În cele din urmă, politica de dezvoltare regională se concentrează pe domenii și priorități care abordează principalele probleme ale fiecărei regiuni și ale țării în ansamblu.

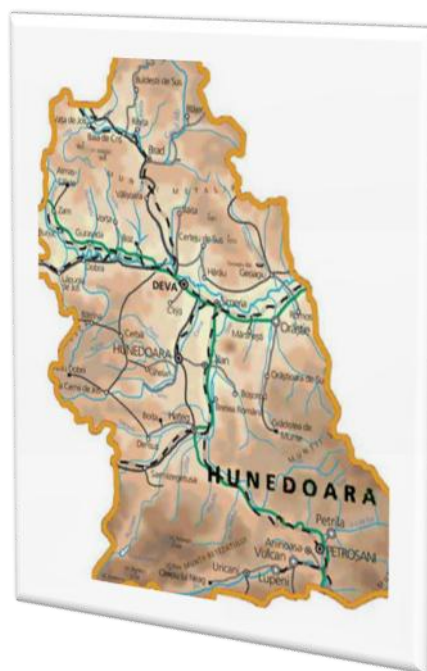
2.4. SCURTĂ PREZENTARE A JUDEȚULUI HUNEDOARA

Județul Hunedoara este situat în sud-vestul Transilvaniei, unde Munții Apuseni se întâlnesc cu Carpații Meridionali, și la sud de râul Mureș.

Județul are o suprafață de 800 kmp și peste 30 de vârfuri muntoase.

Printre acestea se numără Retezat (2.484 m deasupra nivelului mării), Peleaga (2.509 m) și Păpușa (2.502 m). În 1935, a fost fondat Parcul National Retezat numit mai tarziu Rezervatia Biosfera.

Pădurile întinse, râurile, văile și terasele au oferit din vremuri preistorice tot ceea ce este necesar pentru locuitorii acestei zone. Vestigii ale omului din paleolitic se găsesc în peșterile Cioclovina și Ohaba Ponor, iar în Turdaș, langa Orăștie, se găsesc vestigii ale culturii neolitice.

În Munții Orăștie (Masivul Surianu), la Gradiștea Muncelului, se găsește Sarmizegetusa Regia, capitala regilor daci Burebista și Decebal. În depresiunea Hațeg se găsesc ruinele capitalei Daciei Romane, Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

La poalele Munților Poiana Rusca, în orașul Hunedoara, se găsește impozantul castel al familiei Corvin, cea mai bine păstrată clădire medievală din sud-estul Europei.

Tot aici se găsesc și cele mai vechi monumente creștine din Evul Mediu: bisericile din Densus, Streisangeorgiu, Strei, Sintamaria Orlea, Gurasada, Ribița și Crisciur, adevărate capodopere ale culturii europene timpurii.

În Municipiul Deva, reședința de județ, se găsesc două puncte de interes turistic: ruinele Cetății Deva, care dezvăluie o panoramă superba a orașului și a împrejurimilor și Castelul Magna Curia, construit în secolul al XVI-lea, astăzi Muzeul Civilizației Daco-romane. Merită menționat și Liceul Sportiv care este cunoscut în întreaga lume datorită renumitelor gimnaste Nadia Comăneci, Lavinia Agache, Daniela Silivas și Lavinia Milosovici.

Drumurile accesibile către zonele turistice și istorice ale județului, hotelurile, motelurile, cabanele montane, teleschiurile și telecabinele din Munții Parang și Valcan (Straja) cât și ospitalitatea locuitorilor sunt numai câteva elemente de interes turistic.

Călătorind în județul Hunedoara, turistul poate să ia parte la petrecerile populare care au loc aici, să admire costumele, cântecele și dansurile populare care îl vor ajuta să descopere frumusețea peisajului și a sufletului românesc.

1. ISTORIE

Cele mai vechi mărturii arheologice atestă prezența omului în Ținutul Hunedorei încă din Paleoliticul superior și Neolitic, în urmă cu zeci de mii de ani. Din Neolitic sunt numeroase urmele culturii „Starcevo-Criș”, cultură străveche, una din cele mai vechi culturi neolitice din Europa. Cultura „Turdaș” este reprezentată de cele mai întinse urme de locuire (la Valea Nandrului, lângă Hunedoara, cca. 10 ha.). Această cultură a folosit probabil pentru prima dată scrierea, cu peste o mie de ani înaintea Sumerienilor. Au urmat apoi culturile „Petrești” (cu 4500-5000 de ani în urmă) și „Coțofeni” (perioadă în care s-a extras și prelucrat

pentru prima dată cuprul și aurul), apoi „Epoca de bronz”, „Epoca Fierului” și - în sfârșit – „Epoca Dacă”. Toate aceste culturi au lăsat urme ca nicăieri în altă parte a lumii.

În secolul XIII, Hunedoara devine un comitat, iar în secolele ce urmează au loc multe lupte pentru evitarea cuceririi de către populațiile vecine (printre acestea se numără luptele antiotomane ale lui Iancu de Hunedoara, răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan, revoluția de la 1848 și lupta pentru unirea cu România).

Județul Hunedoara este cunoscut încă din antichitate pentru expoatările de minereuri.

2. AȘEZARE - descriere geografică

Județul Hunedoara este situat în partea central – vestica a României și are o suprafață de 7016 kmp. Forma de relief predominantă este muntoasă, județul având peste 30 de varfuri - printre acestea se numără și Retezat (2.484 m), Peleaga (2.509 m) și Păpușa (2.502 m). Apele curgătoare au peste 500 km lungime (Mureș, Strei, Crisul Alb, Raul Mare) și pe întreaga suprafață a județului se găsesc peste 80 de lacuri glaciare. Bogațiile solului și subsolului constau în carbune (huila), minereuri neferoase (cupru și aur), ape minerale, păduri de fag și pin. În 1935, a fost fondat Parcul Național Retezat.

3. ECONOMIA

Bogatele resurse ale subsolului au determinat din cele mai vechi timpuri profilul economic al județului: extracția minereurilor de fier în munții Poiana Ruscă, a carbunelui în Depresiune Petrosani, a minereurilor auro-argintifere în Munții Metaliferi, iar în Hunedoara și Calan industria Siderurgică. La sfârșitul secolului XIX au fost construite funiculare și cai ferate înguste, între anii 1882 - 1884 fiind puse în funcțiune primele trei furnale. În anul 1919 au luat ființa „Uzinele de fier Hunedoara” – proprietate de stat.

Poziția geografică, resursele solului și subsolului și forța de muncă disponibilă au determinat desfășurarea unei intense activități economice, bazată în special pe industria grea, industria extractivă a minereului de fier, prelucrarea minereurilor feroase și construcții, la care

se adauga industria energiei electrice, lemnului, materialelor de constructii, usoara și alimentara.

În urma trecerii la economia de piata, datorita desfiintarii CAER, piata de desfacere principala a mastodontilor creati de economia socialista (Siderurgica S.A., I.C.S.H.), datorita slabei tehnologizari și a lipsei de fonduri, productia a scazut, firmele fiind nevoite sa-si restructureze personalul, rezultand astfel un numar foarte mare de someri cu un nivel de calificare înalt, mai ales din sectorul industriei siderurgice și cel minier.

În partea sectorului privat se constată o creștere a activităților productive și comert, în sectorul construcții metalice și materialelor de constructii, industria ușoara, industria alimentară, prelucrarea lemnului și a serviciilor către populație, însă datorită slabei puteri de cumpărare a populației, coroborata cu politica fiscală a statului, activitatea acestora pe plan local este la limita supraviețuirii.

4. RELIEF

Relieful județului Hunedoara cuprinde unități de relief distincte, între acestea regiunile muntoase ocupând o pondere majoritară. Depresiunile intramontane și colinare, zonele depresionare și defileurile, completează structura reliefului din cuprinsul județului.

Munții

Regiunile muntoase constituie relieful cel mai vechi și fragmentat, dar extrem de variat sub aspect geomorfologic. Carpaților Meridionali le aparțin masivele înalte și mijlocii din sudul și sud-estul județului, în timp ce Carpații Occidentali, cuprind masivele mici și mijlocii din vest și nord. Din punct de vedere al treptelor de altitudine, etajul montan este compus din subetajele alpin (zone întinse din Munții Retezat, Godeanu, Parâng și parțial Țarcu) și cel de pădure (zonele medii și joase din Munții Retezat, Godeanu, Țarcu, Parâng, așa-numitul Podiș dacic din Munții Șureanu, Poiana Ruscă, Metaliferi și Masivul Găina. Județul Hunedoara dispune și de un relief carstic diversificat (endocarst și exocarst), marea majoritate a acestor

forme dezvoltându-se în roci calcaroase, excepție făcând așa-numitul pseudocarst (forme carstice dezvoltate în alte roci decât cele calcaroase: gresii, gipsuri, tufuri, sare etc.).

Depresiunile

Depresiunile intramontane din județul Hunedoara (Petroșani, Hațeg, Strei) reprezintă treapta de relief cea mai joasă, acestea având aspectul unor golfuri.

Depresiunea Petroșani, situată între Munții Retezat și Sebeș la nord, Munții Valcan și Parând la sud, localitatea Câmpa la est și Câmpul lui Neag la vest, are o formă triunghiulară și este străbătută de Jiul de Vest și traversată de Jiul de Est. Depresiunea, de origine tectonică, s-a format în paleogen iar umplutura este alcătuită din depozit de diverse vârste (paleogen, neogen, cuaternar). Sub aspect morfologic, margine la depresiunii este foarte fragmentată de văi adânci și înguste. Această depresiune reprezintă cea mai închisă depresiune din țară, ce comunică cu zonele învecinate doar prin intermediul defileului Jiului și prin pasul Bănița-Merișor.

Zona depresionară Hațeg-Mureș cuprinde depresiunile Hațegului, Strei-Cerna (Hunedoara) și culoarul Orăștiei.

Depresiunea Hațegului are ca limite Munții Șureanu, pasul Merișor, Munții Retezat și Țarcu și Munții Poiana Ruscă. Această unitate geo-morfologică, alcătuită dintr-un relief deluros (zona nordică) și muneci și dealuri (zona sudică), se prezintă ca și un golf depresionar.

Depresiunea Strei-Cerna (a Hunedoarei), este delimitată de Munții Poiana Ruscă și Șurianu, Valea Mureșului și sectorul ocupat de localitatea Subcetate. Această unitate reprezintă o depresiune colinară cu o serie de piemonturi de eroziune spre bordura montană și de acumulare spre interiorul depresiunii. Pe această structură s-au individualizat terase – propice habitatului uman și în același timp importante căi de comunicație – în marginile depresiunii și în zonele de contact cu structurile montane, apărând bazinete de eroziune, chei și defileuri. Luncile Mureșului, Streiului și Cernei inferioare oferă condiții excelente pentru practicarea agriculturii.

5. CLIMA

Din punct de vedere al unităților climatice, județul Hunedoara este caracterizat de un climat de munte (cu 8 luni reci și umede și 4 luni temperate în zonele înalte și cu 5 luni reci și umede și 7 luni temperate la altitudini mijlocii) și de un climat continental moderat de deal, în restul teritoriului (cu 4 luni reci și umede și 8 luni temperate), cu excepția văii Mureșului și depresiunea Hațegului. Aceste complexe condiții climatice sunt determinate de varietatea reliefului (etajare, compartimentarea și fragmentarea lui, orientarea față de punctele cardinale). Iernile sunt relativ umede, în timp ce verile sunt însorite, cu un regim pluviometric echilibrat.

În ceea ce privește circulația generală a atmosferei, vremea relativ călduroasă și umedă iarna și ușor instabilă iarna, este generată de circulația dinspre vest, ce are și ușoare influențe maritime. Circulația dinspre nord-vest și nord evidențiază ierni reci, răcoroase și veri instabile. În regiunile centrale și nordice ale județului, circulația maselor de aer se face predominant din sector vestic, în timp ce aspectele de föhn sunt tipice versanților estici ai Munților Metaliferi.

Temperaturile medii anuale (+10°C Lunca Mureșului, - 2°C Munții Retezat și Parâng), conduc la un contrast termic teritorial de 12°C, extremele fiind regăsite în zonele montane propriu-zise (- 2°C și - 6°C) și în sectorul Mureșului, aval de Deva (circa 10°C). Temperatura medie în depresiuni este influențată de mai mulți factori, între care amintim poziția intramontană, gradul de deschidere, circulația maselor de aer).

Mediile lunii iunie sunt influențate de aceleași diferențe specifice fiecărei forme de relief, în general aceste temperaturi cuprind valori între 6°C și -20°C. În centrul județului se înregistrează cele mai mari temperaturi medii, aceste valori scăzând treptat, în depresiunile mari (Hațeg, Brad, Petroșani), atingându-se medii de 16-18°C. De remarcat faptul că munții situați la nord de Mureș (Zarand, Găina, Metaliferi), precum și Munții Poiana Ruscă ating medii de 14°C. Mediile lunii ianuarie au valori cuprinse între - 1°C - 10°C, înregistrate în lungul Mureșului și al Crișului Alb, respectiv în Retezat și Parâng, contrastul termic de 9°C anual, fiind apropiat de cel anual. Amplitudinea termică medie este de circa 20-21°C în zona centrală depresionară și de - 7°C pentru regiunile montane înalte. Primele înghețuri se petrec în jurul datei de 20 septembrie iar cele mai târzii la sfârșitul lunii mai. În munții înalți (Godeanu, Țarcu, Parâng, Șureanu), zăpada cade în medie 80 de zile pe an și se menține circa 160 de zile, în timp ce pe culoarul Mureșului, se înregistrează circa 20-25 zile cu ninsoare.

Vântul predominant în județul Hunedoara suflă în timpul iernii pe direcția VNV iar în timpul verii pe direcția ESE, și prezintă o serie de diferențieri, datorate particularităților reliefului. Procentual, frecvența vânturilor vestice este de circa 14-15%, iar a celor din NV și nord este de 12-14%.

6. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Rețeaua hidrografică a județului Hunedoara aparține, în principal, bazinului râului Mureș, iar într-o măsură mai mică, bazinelor râurilor Jiul și Crișul Alb. Datorită structurii și varietății reliefului, densitatea rețelei hidrografice variază între 0,5 km/km² și 1,1 km/km², cele mai mari valori fiind înregistrate în bazinele superioare ale râurilor Strei și Jiul de Vest. Din punct de vedere al alimentării, rețeaua hidrografică a județului este de tip **moderat**, bazată pe topirea zăpezilor și alimentarea subterană, cu oscilații specifice zonelor montane din sud, culoarului Orăștiei, depresiunii Hațegului și altor zone care acoperă cea mai mare parte a județului.

Mureșul, principala arteră hidrografică, străbate județul pe o lungime de **105 km**, formând un culoar larg între Munții Șureanu și Poiana Ruscă la sud și Munții Apuseni la nord. Bazinul său, cu o suprafață de **6591 km²**, este asimetric: afluenții din dreapta sunt scurți (sub 35 km), iar cei din sud sunt mai lungi (până la 92 km). Printre afluenții principali de pe partea stângă se numără: **Orăștie** (47 km), **Strei** (89 km) – care include afluenți importanți precum Râul Bărbat, Râul Mare, Luncani, Rușor, Șerel, Galbena și Silvașu –, **Cerna** (67 km) și **Dobra** (42 km). Pe partea dreaptă, afluenții semnificativi sunt **Geoagiul** (34 km) și **Călanul** (20 km).

Debitul mediu multianual al Mureșului, în ultimii 30 de ani, variază între 120 m³/s și 165 m³/s, în funcție de zona de intrare și ieșire din județ. Volumul maxim de apă se înregistrează

la sfârșitul primăverii și începutul verii (aprilie-iunie), iar cel minim toamna (septembrie-noiembrie). Fenomenele de îngheț (pod de gheață, sloiuri, gheață la mal) durează în medie 45-50 de zile și apar în 80%-90% din ierni.

Jiul, format din confluența Jiului de Vest și Jiului de Est, are un bazin hidrografic de 1050 km². Volumul maxim de apă se înregistrează primăvara, iar debitul mediu multianual la ieșirea din județ este de 20 m³/s. Afluenții săi principali sunt: Taia (20 km), Jieț (22 km) și Bănița (16 km).

Crișul Alb străbate județul pe o lungime de **66 km**, cu pante de scurgere variabile în funcție de relieful traversat (9-25% în zona montană și 1-2% în zona depresionară). Afluenții săi principali sunt **Valea Satului** (15 km) și **Ribița** (18 km). Debitul mediu multianual la limita județului este de aproximativ **10 m³/s**, iar fenomenele de îngheț durează în medie **40 de zile**, apărând în **80%** din ierni.

Lacurile naturale din județul Hunedoara sunt, în mare parte, de origine glaciară și se găsesc în Munții Retezat, Godeanu, Țarcu și Parâng. Cele mai multe lacuri (peste 80) sunt concentrate în **Munții Retezat**, printre cele mai cunoscute numărându-se **Lacul Bucura**, **Lacul Zănoaga** și **Lacul Custuri**. **Lacul Tăul Mare** (sau al Custurii), situat la **2270 m** altitudine, deține recordul de altitudine, iar **Lacul Bucura** este cel mai întins dintre lacurile alpine, având o suprafață de peste **10,5 hectare**.

7. FLORA ȘI FAUNA

Vegetația constituie un element important al cadrului natural, cât și un factor de atracție turistică. Varietatea formelor de relief, particularitățile elementelor climatice, hidrologice ca și natura diferită a rocilor, sunt elemente care au determinat un fond vegetal bogat și variat în Munții Sureanu, Poiana Ruscă, Apuseni.

Județul Hunedoara este caracterizat printr-o mare varietate a vegetației, a cărei repartiție altitudinală este condiționată de relief și condiții topoclimatice specifice:

- ✓ Vegetația alpină, cu perioade de vegetație scurte, este mai extinsă în zonele înalte (rogoz de munte, rugină, părușcă, ce alternează cu tufărișuri pitice de merișor, afin, argințică),
- ✓ Vegetația subalpină, cu suprafețe extinse în Munții Retezat, Godeanu, Țarcu, Parâng și Șureanu, conservă în parte trăsăturile vegetației alpine, o serie de plante ierboase: iarba stâncilor, păiușul pestriț, tăpoșica, ienupărului,
- ✓ În zona alpină și subalpină a Munților Retezat sunt localizate câteva specii endemice, în cuprinsul acestui etaj altitudinal existând specii declarate monumente ale naturii: floarea de colț, ghințura galbenă, papucul doamnei, orhideea, argințica și angelica
- ✓ Pădurile de conifere, fag, cele amestecate de fag și gorun, reprezintă cele trei etajele ale vegetației forestiere. Primul dintre acestea, localizat între altitudinile de 1300-1800 m în Munții Retezat, Godeanu, Țarcu, Parâng, Șurianu), se dezvoltă pe soluri montane acide, predominante fiind molidișurile (*Picea excelsa*), cu brad (*Abies alba*), cu pin, pin silvestru, zâmbru (*Pinus cembra*), zadă (*Larix decidua*), alături de câteva foioase.

Flora și vegetația reprezintă un interes și o importanță deosebită din mai multe puncte de vedere. Din punct de vedere economic, amintim importanța furajeră, meliferă, medicinală, alimentară, decorativă, etc. Dintre speciile alimentare, culinare, amintim: frăguțe, mure, zmeură, soc, cireș pădureț, ciuperci comestibile. Dintre plantele medicinale, amintim: *Betula pendula*, *Crataegus monogyna*, *Betonica officinalis*, *Pinus mugo*. Unele plante sunt folosite pentru conținutul lor aromatic. Dintre acestea amintim: *Carum carvi*, *Foeniculum communis*, *Mentha s.p.*, *Oxalis acetosella*.

Pajiștile sunt folosite ca fânețe de o singură coasă, pe altitudini mai mari, și de două coase pe colinele joase. În zonele de pajiști înalte se pășunează începând din primăvară până la toamnă.

8. BOGĂȚII NATURALE – ale județului sunt reprezentate de apele minerale și termale, atât din zonele calcaroase, cât și din zone apropiate în care se manifestă fenomene postvulcanice, în urma cărora ape de adâncime se mineralizează. Sudului Munților Metaliferi le corespunde zona cuprinsă între Trestia și Băcăia-Bozeș, iar împrejurimile Devei dețin izvoare minerale la Vețel și Bretelin. Izvoarele cu apă termală cele mai importante sunt cele de la Bobâlna, Geoagiu, Călan, Vața de Jos.

Exploatarea lemnului nu este singura activitate care au desfășurat-o oamenii. Mineritul a fost până nu demult o activitate intens practică. Și în ziua de azi se pot vedea gurile de la minele ce exploatau minereuri complexe și zăcămintele de bauxită.

9. CULTURA – este reprezentată de un număr însemnat de instituții (teatre, cinematografe, muzee, biblioteci, instituții de artă, cămine culturale, case de cultură etc), printre care, mai importante:

- ✓ Ansamblul castelului Bella Fay din Simeria,
- ✓ Ansamblul Castelului Pogany din satul Paclisa, comuna Totesti,
- ✓ Așezarea romană de la Germisara - Geoagiu Băi
- ✓ Banca Ardeleană din municipiul Orăștie
- ✓ Bustul lui Crișan din satul Crișan, comuna Ribîța
- ✓ Casa natală "Aurel Vlaicu" din satul Aurel Vlaicu

- ✓ Cazinoul Funcționarilor, azi Teatrul Dramatic „I.D. Sârbu” din municipiul Petroșani

- ✓ Centrul istoric al municipiului Orăștie

- ✓ Cetatea dacică de la Bănița
- ✓ Cetatea dacică de la Blidaru
- ✓ Cetatea Devei
- ✓ Furnalul vechi de la Govâjdia
- ✓ Magna Curia - Muzeul Civilizației Dacice și Romane din municipiul Deva
- ✓ Muzeul "Castelul Corvinilor" din municipiul Hunedoara
- ✓ Muzeul de etnografie

10. AGRICULTURA –suprafața totală județul este de aproximativ 769.500 ha, în regiunea dealurilor se cultiva vița de vie.

În anul 2010 întreaga producție de cereale boabe se ridica la 87.739 tone din care 20.313 tone grâu și secară. Fânețele cultivate cu alte culturi furajere ocupau 9.349 ha. Plantele alimentare ocupau 7.696 ha. Din această suprafață cartofii - 3.707 ha, cu o producție de 286.821 maje. Varză 1.228 ha, cu o producție de 50.669 chintale, fiind principalul producător de varză din țară. Ceapa ocupă 463 ha, cu o producție de 19.799 chintale. Cartofii printre porumb dădeau o producție de 3.311.300 kg, fasolea printre porumb dădea o producție de 2.136.400 kg și dovleci printre porumb dădeau o producție de 17.575.500 kg. Plantele industriale ocupau 1.918 ha. Din suprafața totală a județului (769.500 ha), ogoarele nelucrate ocupau numai 27.292 ha. De asemenea agricultura județului Hunedoara producea 14.897.200 kg de prune, iar vița de vie era cultivată pe 381 ha. Suprafața ocupată de păduri și fânețe naturale în județ era clasată pe locul întâi din țară. După aproape 90 de ani, suprafața cultivată în județul Hunedoara este de 46.220 ha, față de 147.849 hectare în perioada interbelică. În anul 1935, în județul Hunedoara erau crescuți 15.147 de cai, 109.777 de bovine, 1.274 de bivoli, 250.152 oi, 20.996 de capre, 38.766 de porci. În anul 2010 efectivele de animale au scăzut simțitor la 40.660 bovine și bivoli, 65.233 de porci, 163.614 oi și 11.558 de capre.

Vegetație și culturi diverse, sunt formate din fânețele natural, pășuni, păduri, livezile de pruni sau alți pomi fructiferi, vița de vie.

11. ORGANIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ - Județul cuprinde 7 municipii, 7 orașe, 55 comune și 456 de sate. Prin potentialul turistic remarcabil al județului Hunedoara, obiectivele sunt grupate în 5 zone principale: Ținutul Pădurenilor, Țara Zarandului, Valea Mureșului, Țara Hațegului, Valea Jiului.

- ✓ 7 municipii: Deva (reședința județului), Brad, Hunedoara, Lupeni, Orăștie, Petroșani, Vulcan
- ✓ 7 orașe: Aninoasa, Călan, Geoagiu, Hațeg, Petrila, Simeria, Uricani;
- ✓ 55 de comune;
- ✓ 456 de sate.

12. POPULAȚIA

Totalul populației, conform recensământului din 2011, este de aproximativ 396.253 locuitori, ceea ce reprezintă 2,08% din populația totală a țării. Județul Hunedoara se numara printre județele cu un grad ridicat de urbanizare sunt de 74,1%.

- Populație urbană: 291.687 locuitori

- Populație rurală: 102.362 locuitori
- Structura etnică a populației: români 93,3%, rromi 1,9%, germani 0,3%, ucrainieni 0,03%, maghiari 4,1%, alte naționalități 0,2% (italieni, ruteni, slovaci, alte etnii, etnie nedeclarate).

13. OBIECTIVELE TURISTICE

- **lacuri glaciare** (in Muntii Retezat): Bucura, Zanoaga, Poarta, Agatat, Florica, Viorica, Ana, Lia.
- **peșteri**: Cioclovina (in Muntii Sebes, parte a Complexului carstic Cioclovina - Ponorici, una dintre cele mai mari rezervatii speologice din Romania), Tecuri (in partea nordica a Muntilor Sureanu), Sura Mare (in apropiere de satul Ponor, strabatuta de raul Ohaba, care formeaza un lac interior si este cea mai importanta peștera din Muntii Sebesului adapostind cea mai mare colonie de lilieci din Romania).
- **Parcul dendrologic Simeria**, aflat la 12 km de Deva, a fost creat în urma cu peste 250 de ani și include specii de copaci adusi din China, Japonia, America de Nord (magnolii, bambus, eucalipt etc).
- **Alte rezervatii naturale**: Padurea Bejan (langa Deva, care reuneste toate speciile de stejar din Romania), padurea de stejari de la Chizid (langa Hunedoara).
- **Monumente ale naturii**: stejarul lui Horea de la Țebea.
- **Statiuni**: Geoagiu, amplasata la 46 km de Deva și 19 km de Orăștie, statiunea este situata la poalele Muntilor Metaliferi, la o altitudine de 350 m.
- **Vestigii istorice**: cetati dacice - Costesti, Blidaru, Piatra Rosie, Gradistea Muncelului; Ulpia Traiana Sarmizegetusa, capitala Daciei Romane, situata la 17 km de Hateg, a fost infiintata în jurul anului 107 la ordinul imparatului Traian (numele complet al asezarii - Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa).
- **Cetatea Deva**, construita în secolul al XIII-lea pe un con vulcanic ce domina orasul Deva. Atestata în 1269, a fost una dintre cele mai puternice fortificatii din Transilvania. A fost abandonata în 1849, cand o explozie la depozitul de munitie a distrus zidurile cetatii.

- **Castelul Corvinestilor de la Hunedoara**, ridicat în secolul al XV - lea.
- **Alte castele:** Magna Curia (sec.al XVI-lea), castelul de la Santamarie Orlea (sec. al XVI-lea, sec.al XVII-lea).
- **Edificii religioase:** Biserica Densus (construita în secolul al XIII-lea cu piatra de la ruinele cetatii Sarmizegetusa, are o pictura murala interioara foarte interesanta, ce dateaza de la 1443), Manastirea Prislop.

2.5. STRATEGIA DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI HUNEDOARA

Pentru intervalul 2025-2028 direcțiile strategice definite în cadrul Planului de Dezvoltare al Județului Hunedoara indicau opt Axe ce încercau să acopere o paletă largă de măsuri din domenii diverse, respectiv:

Axa strategică I. Infrastructura de Transport și Energie

Axa strategica II. Competitivitatea economică

Axa strategica III. Turismul

Axa strategica IV. Cooperarea teritorială

Axa strategica V. Dezvoltare Rurală

Axa strategică VI. Dezvoltarea Resurselor Umane și a Serviciilor Sociale

Axa strategică VII. Mediul înconjurător

Axa strategică VIII. Dezvoltare urbană

Direcțiile strategice, mai sus amintite au fost definite urmărind atât nevoile specifice identificate la nivel județean, cât și orientările strategice la nivelul Regiunii de Dezvoltare Vest.

Actuala strategie de dezvoltare a comunei Lunca Cernii de Jos se află în deplină concordanță cu strategia de dezvoltare a județului Hunedoara.

Obiectiv general

Dezvoltarea armonioasă a județului Hunedoara, astfel încât acesta să devină un județ competitiv în cadrul Uniunii Europene, cu o economie dinamică și diversificată, cu resurse umane superior calificate, iar PIB-ul regional/ locuitor să ajungă până în anul 2013 la 45% din PIB-ul mediu pe locuitor al Uniunii Europene (UE 27).

Obiective specifice

OS1. Hunedoara recunoscută: Hunedoara, județ cunoscut pe plan național și european pentru identitatea puternică bazată pe mixul unic de resurse etnografice, istorice și naturale

Domeniu prioritar:

1.1. Poziționarea județului Hunedoara în rețele naționale și internaționale tematice prin sprijinirea și organizarea de evenimente de anvergură

1.2. Constituirea și promovarea mărcii turistice a județului Hunedoara la nivel regional, național și internațional

1.3. Crearea de pachete turistice integrate pe temele majore componente ale mărcii județului Hunedoara (istorie, patrimoniu, etnografie, mediu, aventură, geologie etc.)

OS2. Hunedoara performantă: Hunedoara, județ cu o economie performantă și diversificată, competitivă la nivel regional.

Domeniu prioritar

2.1. Consolidarea bazei economice a județului Hunedoara prin sprijinirea dezvoltării de lanțuri valorice în domenii – cheie

2.2. Sprijinirea mediului de afaceri local și a antreprenoriatului

2.3. Dezvoltarea cadrului de cercetare – dezvoltare – inovare din județul Hunedoara

2.4. Dezvoltarea economiei rurale

2.5. Dezvoltarea coerentă și durabilă a sectorului turismului

2.6. Constituirea de poli de dezvoltare cu rol tractant al economiei județene

OS3. Hunedoara incluzivă: Hunedoara, județ cu un capital uman și social crescut, care asigură echitabil servicii și oportunități de dezvoltare.

Domeniu prioritar

3.1. Dezvoltarea capitalului uman și reintegrarea pe piața forței de muncă

3.2. Creșterea accesului populației la servicii sociale, de sănătate și cultură

3.3. Sprijinirea dezvoltării comunităților din zonele dezavantajate sau marginalizate

3.4. Dezvoltare și coeziune comunitară în jurul identității locale

OS4. Hunedoara conectată: Hunedoara, județ cu o accesibilitate internă ridicată, completată de o bună racordare la principalele coridoare de transport european.

Domeniu prioritar

- 4.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii județene de transport
- 4.2. Încurajarea modalităților de deplasare cu emisii scăzute

OS5. Hunedoara verde: Hunedoara, județ cu o calitate crescută a factorilor de mediu.

Domeniu prioritar

- 5.1. Combaterea efectelor negative ale activităților industriale asupra mediului
- 5.2. Managementul sustenabil al resurselor naturale
- 5.3. Promovarea tehnologiilor moderne în vederea creșterii calității factorilor de mediu și combaterii efectelor schimbărilor climatice

Aceste obiective se iau în calcul a fi realizate până în 2028, prin implementarea de proiecte de dezvoltare.

CAPITOLUL III

PREZENTARE GENERALĂ A COMUNEI LUNCA CERNII DE JOS

3.1 PRIMELE MĂRTURII DOCUMENTARE

Lunca Cernii de Jos este o comună situată în partea de vest a județului Hunedoara, la o distanță de **46 km** de municipiul Hunedoara și **60 km** de Deva. Este amplasată la confluența a trei zone etnografice distincte: **Țara Hațegului, Banatul de Munte și Ținutul Pădurenilor**.

Prima mențiune documentară a numelui comunei, precum și a unor sate componente (Lunca Cernii de Sus și Lunca Cernii de Jos), datează din anul **1360**, într-un document descriptiv al bazinului Hațeg. Mai târziu, în **1504**, satul **Meria** își face apariția în registre istorice.

Pe cursul râului **Cerna**, la începutul secolului al XIV-lea, un domn numit **Stoian, fiul lui Musana**, a contribuit la înființarea unor noi așezări. Numele comunei, **Lunca Cernii**, derivă de la termenul „luncă” și de la râul **Cerna**, care străbate satele Lunca Cernii de Sus și Lunca Cernii de Jos. Denumirea „Cerna” are origini slave, iar adăugarea termenului „Luncă” se datorează poziționării pe malurile râului.

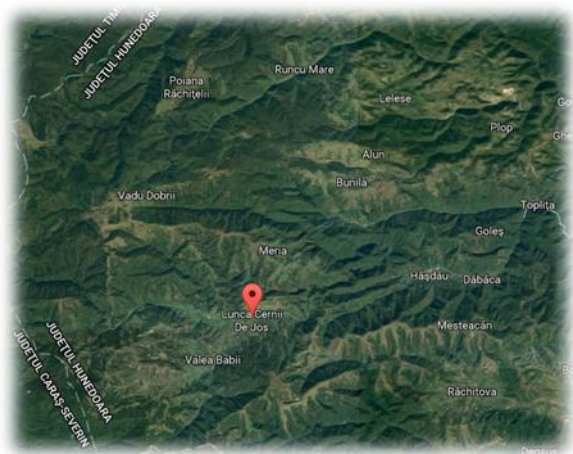
Comuna Lunca Cernii de Jos este formată din **opt sate: Lunca Cernii de Jos** (satul de reședință), **Lunca Cernii de Sus, Meria, Fântâna, Gura Bordului, Negoiu, Valea Babii și Ciumița** (sat nelocuit). Satul **Negoiu**, așezat pe Valea Negoiiului și Valea Sterminosului, a fost menționat în documente până în anul **1950** ca aparținând comunei Răchitova, ulterior trecând sub administrarea comunei Lunca Cernii de Jos. Satele **Fântâna, Gura Bordului și Valea Babii** au devenit sate independente în anul **1960**.

Conform etnografului **Romulus Vuia, Ținutul Pădurenilor** este o zonă relativ săracă în dovezi arheologice din epocile preistorice și romane. În lucrările sale, Vuia a inclus Lunca Cernii în **Țara Hațegului**, oferind primele informații despre această zonă.

3.2. LOCALIZARE ȘI SUPRAFAȚA

Poziția geografică

Comuna Lunca Cernii de Jos este o unitate administrativ – teritorială situată în partea

Sud - Vestică a județului Hunedoara, la confluența celor trei zone etnografice: Țara Hațegului, Banatul de Munte și Ținutul Pădurenilor. Valoarea “ținutului pădurenilor” este ridicată de specificul etnografic al zonei în care s-au păstrat ca într-un muzeu natural, portul și obiceiurile străbunilor daci. Comuna Lunca Cernii de Jos păstrează forme vechi de viață socială, vestigii de organizare social-

economică a obștei sătești, valori dintre cele mai originale și mai arhaice, care se reflectă în păstrarea, mai ales de către femei, a meșteșugurilor de artă populară, a costumelor obiceiurilor arhitecturii tradiționale, ceea ce conferă localităților valori potențiale pentru dezvoltarea turismului.

Cordonatele geografice la care putem găsi comuna Lunca Cernii de Jos este limitată de valorile: 45°38'18" latitudine nordică 22°36'53" longitudine estică.

Perimetrul în care sunt amplasate aceste sate este situat în partea de sud-vest a județului Hunedoara, la o distanță de 60 Km de municipiul Deva reședința de județ, și la 46 Km de municipiul Hunedoara, orașul cel mai apropiat.

Teritoriul administrativ al comunei Lunca Cernii de Jos se întinde pe ramificațiile munților Poiana Ruscăi, de-a lungul râului Cerna.

Comuna Lunca Cernii de Jos, se învecinează cu:

- la est cu comuna Toplița și comuna Răchitova,
- la sud cu comuna Densuș și județul Caraș-Severin,
- la vest cu județul Caraș-Severin și județul Timiș,
- la nord cu comuna Bunila.

Dintre satele componente ale comunei, două dintre acestea, Lunca Cernii de Jos și Lunca Cernii de Sus, se regăsesc de-a lungul râului Cerna pe o distanță de 11 Km, cât și pe pâraiele adiacente acestora. În opusul celor două localități regăsim satul Meria, așezat pe o coamă de munte la peste 1000 m altitudine.

Suprafața comunei este împărțită după cum urmează:

a) **3.975** ha - terenuri agricole reprezentand un procent de 26,1%, relativ redus din suprafata comunei;

b) **10.854** ha - fond forestier, respectiv 71,4 % din suprafata comunei;

c) **376** ha - terenuri neagricole, ocupate de curti, cladiri, drumuri, terenuri neproductive, ape și stufariș.

3.3. STRUCTURA ADMINISTRATIVĂ

Unitatea administrativ – teritoriala, Lunca Cernii de Jos este situata în partea Sud - Vestica a județului Hunedoara, fiind alcătuită din șapte sate locuite și un sat Ciumița, nelocuit. Suprafața administrativ- teritorială a comunei Lunca Cernii de Jos este de 15.205 ha.

Comuna Lunca Cernii de Jos, se învecinează în partea de est cu comuna Toplița și comuna Răchitova, în partea de sud cu comuna Densuș și județul Caraș-Severin, în partea de vest cu județul Caraș-Severin și județul Timiș, iar în partea de nord cu comuna Bunila.

Partea administrativa a Comunei Lunca Cernii de Jos este formata din următoarele sate

- **Lunca Cernii de Jos** *satul de reședință*,
- **Lunca Cernii de Sus**
- **Meria**
- **Fântâna**
- **Gura Bordului**
- **Negoiu**
- **Valea Babii**
- **Ciumița**

În vederea deplasării din Comuna înspre orașele învecinate este necesar a parcurge următoarele distanțe:

- Lunca Cernii de Jos – Brad 96 km,
- Lunca Cernii de Jos – Deva 60 km,
- Lunca Cernii de Jos – Hunedoara 46 km,
- Lunca Cernii de Jos – Orăștie 75 km,
- Lunca Cernii de Jos – Alba Iulia 121 km,
- Lunca Cernii de Jos – Arad 241 km,
- Lunca Cernii de Jos – Oradea 272 km.

Distanța din localitatea reședința de comună, Lunca Cernii de Jos și satele aparținătoare este cuprinsă între 3 km localitatea Lunca Cernii de Sus și 12 km localitatea Fântâna.

Mijloacele de acces pe teritoriul Comunei sunt:

Căi de acces rutiere:

- ✓ Lunca Cernii de Jos – Meria – DC 94C
- ✓ Lunca Cernii de Jos – Negoiu – DC 100A
- ✓ Negoiu -Valea Babii 100B
- ✓ Meria – Fântâna – DC103

Accesul în comuna Lunca Cernii de Jos, se realizează prin drumul DJ 687 D din care pleacă DC 100 A, drumurile din comună și străzile întâlnite sunt asfaltate, pietruite sau din pământ.

Alte căi de acces:

- ✓ Aeroporturi: Arad, Cluj-Napoca, Sibiu, Oradea, Timișoara sau București.
- ✓ la Lunca Cernii de Jos se poate ajunge cu mijloace auto, pe șosea pe drumurile amintite.

3.4. RELIEFUL

altitudini medii de aproximativ **850 m**.

Comuna Lunca Cernii de Jos se distinge prin prezența unor zone extinse de tip colinar și depresiuni. Pe platoul **Munților Poiana Ruscă** se întind pajiști montane dominate de păiuș roșu, țepușcă și iarba vântului, care, odată cu scăderea altitudinii, trec treptat în pajiști colinare.

Comuna se întinde pe ramificațiile **Munților Poiana Ruscă**, de-a lungul râului **Cerna**, între zona montană și depresiunile periferice, formând un relief de dealuri cu altitudini de până la **850 m**. Printre așezări, satul **Meria** se remarcă prin poziția sa pe o coamă de munte, atingând peste **1000 m** altitudine. Satul **Negoiu** este situat pe **Valea Negoifului** și **Valea Sterminosului**. Relieful are, în general, o masivitate redusă, ceea ce a permis, încă din antichitate, crearea unor drumuri de legătură între satele și comunele vecine.

Cel mai înalt punct al comunei este **Vârful Măgurii**, cu o altitudine de **1.183 m**, urmat de **Vârful Leontinului (1.168 m)** și **Vârful Hoi (1.115 m)**.

Județul Hunedoara se caracterizează printr-un relief variat, format din zone depresionare și un platou central înconjurat de lanțuri montane. În nord se află **Munții Metaliferi**, în vest **Munții Poiana Ruscă** și **Munții Țarcu**, în sud **Munții Retezat**, **Munții Godeanu**, **Munții Vâlcan** și **Munții Țibleș**, iar în est **Munții Șureanu**. Relieful comunei **Lunca Cernii de Jos** este predominant muntos, cu forme de relief puternic fragmentate, incluzând culmi domoale și versanți abrupti, la

Munții Poiana Ruscă, care fac parte din **Carpații Occidentali**, reprezintă o zonă de tranziție între grupa nordică a Munților Apuseni și grupa sudică a Munților Banatului. Aceștia se întind pe o suprafață de aproximativ **2.640 km²**, cu altitudini medii între **700 și 1000 m**.

3.5. CLIMA

Județul Hunedoara se încadrează din punct de vedere climatic în **clima temperat-continentală specifică României**, dar prezintă și numeroase particularități locale.

Clima zonei este caracteristică **dealurilor înalte și munților joși**, fiind influențată de masivele de aer oceanice. Aceasta se manifestă prin **precipitații abundente** (între 800 și 1200 mm/an) și prezența predominantă a **vânturilor de vest**. Temperatura medie scade semnificativ odată cu creșterea altitudinii, variind de la **8°C** în zonele marginale la **5°C** în zonele mai înalte.

Comuna Lunca Cernii de Jos, așezată în **zona depresionară a Țării Pădurenilor**, beneficiază de un **climat specific depresiunilor intramontane**. Temperatura medie anuală se situează în jur de 10°C. Primele zile de îngheț apar de obicei la mijlocul lunii **octombrie**, iar ultimele pot fi înregistrate până la începutul lunii mai. Precipitațiile sunt suficiente pentru susținerea vegetației, iar în lunile **iulie și august** pot fi adesea torențiale.

Zona	Media anuala	Ianuarie	Aprilie	Iulie	Octombrie
Zona centrala	2°C – 4°C	-4°C - -6°C	0°C – 14°C	12°C – 14°C	4°C – 6°C
Zona marginala	9°C – 10°C	-1°C – -3°C	8°C – 10°C	18°C – 20°C	10°C – 11°C
Zonele periferice depresionare	9°C – 11°C	-1°C – -3°C	10°C – 11°C	20°C – 21°C	10°C – 11°C

Tabel privind variația sezonieră a condițiilor de temperatură pentru lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie, specific Munților Poiana Ruscă

Analizand datele prezentate in tabelul anterior referitoare la temperatura observam o variatie a acesteia între -1°C / - -6°C in lunile de iarna și 14°C- 21°C in lunile de vara in functie de zona.

Perioadele de îngheț pentru zona centrală sunt cuprinse în perioada 1 octombrie -1 mai, zona marginala 1 octombrie - 21 aprilie, iar zona periferica 11 octombrie - 11 aprilie.

Zona	Precipitatii medii anuale(mm)	Precipitatii medii pentru semestrul cald(mm)	Precipitatii medii pentru semestrul rece(mm)	Numarul anual de zile cu precipitatii	Numarul de zile cu strat de zapada
Zona centrala	1200 – 1400	500 – 600	500 – 600	150 – 160	100 – 150
Zona marginala	700 – 800	400 – 450	300 – 400	130 – 140	50 – 75
Zonele periferice depresionare	600 - 700	350 - 400	200 - 300	120 - 130	25 - 50

Tabel privind Precipitatiile medii anuale, specific Muntilor Poiana Rusca

Pe toata perioada anului precipitațiile înregistrează valori mai mari în partea Meria, și scad treptat spre zonele marginale și periferice ale comunei. Limitele între care se plasează valorile medii pentru sezonul cald și sezonul rece sunt redată anterior.

3.6. FACTORI DE RISC NATURAL

Inundații

Inundația este un fenomen în care terenul este acoperit de un strat de apă, fie stagnând, fie în mișcare, care, prin amploarea și durata sa, poate provoca victime umane și pagube materiale, perturbând activitățile socio-economice din zona afectată.

Cu excepția inundațiilor instantanee, care apar brusc, asemănător spargerii unui baraj, majoritatea inundațiilor pot fi anticipate, oferind perioade de avertizare și prevenire. În funcție de gravitate, inundațiile pot distruge clădiri, poduri și culturi agricole, pot provoca pierderi de vieți omenești și pot afecta animalele domestice și fauna sălbatică.

În cazul comunei **Lunca Cernii de Jos**, nu există zone cu riscuri naturale semnificative, teritoriul fiind bine amenajat și protejat împotriva unor astfel de fenomene.

Alunecări de teren

Alunecările de teren sunt procese geomorfologice care poartă același nume ca și formele de relief pe care le creează. Pentru ca o alunecare să se producă, trebuie îndeplinite

trei condiții de bază: prezența unei roci plastice, a apei și a unei pante adecvate. În România, aceste fenomene sunt frecvente pe versanții înclinați din zonele de deal, podișuri și munți, unde aflorește adesea argilă și marnă. Clima temperat-continentală, cu precipitații variabile, creează condiții favorabile pentru apariția alunecărilor pe suprafețe extinse.

Intervenția umană, cum ar fi defrișările, arăturile și construcția de drumuri pe versanți, a amplificat aceste riscuri. De asemenea, în unele zone, râurile care curg la baza dealurilor submină versanții, provocând alunecări de teren.

Pe raza comunei Lunca Cernii de Jos acest fenomen nu este înregistrat.

În zonă apare și **fenomenul de torenți** dar nu este semnificativ.

Procesele torențiale apar obișnuit tot la ploi de mare intensitate și la topirea bruscă a zăpezii, pe pante mai înclinate. Includ ravenări și organisme torențiale. Acestea se extind regresiv, cu fiecare ploaie, cu mai mulți metri pe an. Produc eroziune în adâncime, transport de aluviuni și depuneri sub formă de conuri de dejecție, uneori groase de mai mulți metri și destul de extinse.

Poluarea aerului, apei și poluarea fonică aferente comunei Lunca Cernii de Jos.

a. Poluarea apelor se poate datorata în mare parte resturilor menajere și a atacurilor chimice.

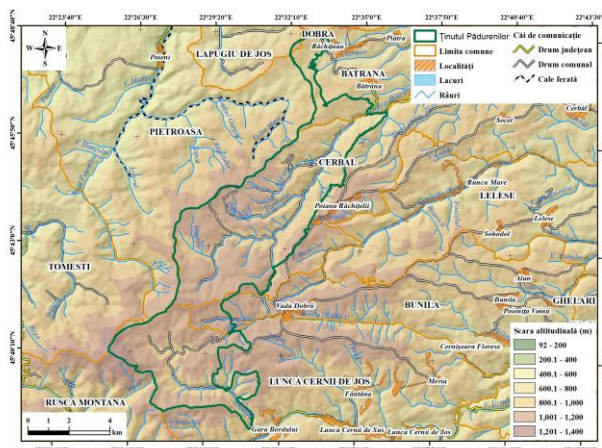
b Activitățile industriale și prestarile de servicii, deși sunt puține, provoacă local poluări sau deteriorări ale mediului acolo unde ele se desfășoară, dar într-un procent redus.

În comună calitatea aerului nu este urmărită prin punctele de recoltare pentru determinarea sistematică a indicatorilor practicați în plan regional, respectiv dioxid de sulf (SO₂), dioxid de azot (NO₂), amoniac, pulberi în suspensie și pulberi sedimentabile, deoarece în zonă nu există surse semnificative de poluare a aerului care să justifice o rețea de supraveghere a calității aerului.

În zonele protejate calitatea aerului este reglementată prin STAS 12574-87 „Aer în zonele protejate” și care stabilește concentrațiile maxime admisibile ale unor substanțe în aerul zonelor protejate, modificat și completat de Ordinul MAPM nr. 592/2002 privind stabilirea valorii de prag pentru anumiți indicatori.

3.7. HIDROGRAFIA

Rețeaua hidrografică a comunei Lunca Cernii de Jos este reprezentată de râuri și pârâuri care strabat teritoriul comunei. Ca principal curs de apă este râul Cerna, acesta este cel mai mare râu al Munților Poiana Ruscă, având o lungime de 65 de km și o suprafață de colectare de 740 km². Izvorăște de sub vârful Rusca, această locație fiind cunoscută în Comuna Lunca Cernii de Valea Bordului.

În cursul superior, râul Cerna, primește ca afluenți principali: Cernișoara (Lătoroasa/Lăturoasa), Valea Bâlii (Bunila) și Vălarița.

Străbate satele Hășdău, Dăbâca, Toplița, ajunge într-o vale săpată adânc și anume lacul de acumulare Cinciș.

Ajunge în Teliuc, urmează regiunea de dealuri ale Hunedoarei până la vărsarea în Mureș, în dreptul localității Sîntuhalm.

În aval primește ca afluenți Zlaști și Govăjdia.

Râul Zlaști este un curs de apă, afluent al râului Cerna, strabate mai multe localități printre care Feregi, Poienita Tomii, Aranies, Ulm, și se varsă în râul Cerna.

Debite și niveluri maxime atinse

La acumularea Cerna nivelul maxim al apei atins până în prezent, a fost 685,720 mdM, în data de 12.07.1999 ca urmare a precipitațiilor abundente căzute în zonă. Pentru acea perioadă precipitația maximă căzută a fost de 193,2 l/m² în data de 12.07.1999.

3.8. GEOLOGIE ȘI CONDIȚII GEOTEHNICE

Vorbind din punctul de vedere a geologiei, principalul ansamblu îl constituie formațiunile metamorfice, șisturile cristaline reprezentate prin micașisturi, amfibolite, gnaise și gnaise ocular, vîrsta lor este estimată la 100-250 milioane de ani. Relieful este nivelat în trepte și fragmentat în culmi lungi ale caror înălțimi maxime oscilează în jur de 1000 m (Satul Meria).

Resursele subsolului

Prin *resurse naturale* se înțelege totalitatea elementelor naturale ale mediului înconjurător ce pot fi folosite în activitatea umană:

- resurse neregenerabile – minerale și combustibili fosili;
- resurse regenerabile – apă, aer, sol, floră, faună sălbatică;
- resurse permanente – energie solară, eoliană, geotermală și a valurilor.

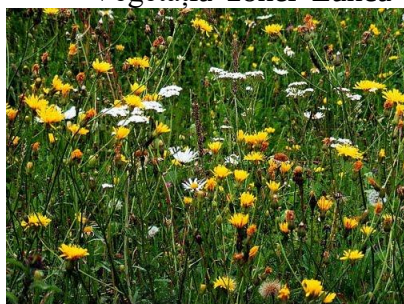
În întreaga activitate a mediului înconjurător se urmărește nu numai folosirea rațională a tuturor acestor resurse, ci și corelarea activității de sistematizare a teritoriului și a localităților cu măsuri de protejare a factorilor naturali, adoptarea de tehnologii de producție cât mai puțin poluate și echiparea instalațiilor tehnologice și a mijloacelor de transport generatoare de poluanți cu dispozitive și instalații care să prevină efectele dăunătoare asupra mediului înconjurător, recuperarea și valorificarea optimă a substanțelor reziduale utilizabile.

Ca resurse ale solului mai importante trebuie amintite pădurile de fag și stejar.

Resursele de apă de pe teritoriul comunei este formată din râuri și pârâuri.

3.9. VEGETAȚIA ȘI FAUNA

Vegetația este în stransă legătură cu condițiile de climă, relief și natura solului.

Vegetația zonei Lunca Cernii de Jos este reprezentată în cea mai mare parte prin păduri, iar pe anumite locuri prezența unor suprafețe întinse de pășuni și pajisti. Mărăcinii ocupă fâșii întinse la liziera pădurilor și la marginea terenului agricol.

Vegetația este determinată de variația condițiilor de climă, de altitudini și de constituția solului. Pe culmea muntelui, la altitudini în jur de 800-1000 m, se întâlnesc zone înguste de pajisti alpine presărate cu tufișuri de ienuperi. În jur, coborând până la 200-900 m, se dezvoltă păduri de amestec de fag (*fagus silnotea*), brad (*abies alba*) și molid (*picea abies*). Dintre fructele pădurii amintim fragii, întâlniții cu precădere la marginea pădurii și în luminișuri, zmeură care se răspândește în zonele de tăieturi a pădurilor, mura la marginea tăieturilor, în văi și tufișuri pe zona de platou la marginea tăieturilor, coacăzele, merișoarele și afinele care coboară în unele regiuni până aproape de zona periferică a masivului.

Covorul floral este bogat mai ales în pajisti montane, colinare, acestea adăpostesc o faună bogată distribuită în funcție de zonele de vegetație și de altitudine. Pădurile de fag, brad și molid sunt populate de ursul brun care s-a înmulțit în ultima vreme, de cerbul carpatin, caprioara, mistret, mai rar râsul, foarte răspândit este lupul și vulpea care coboară până în zonele marginale ale munților, iepurele în zona de platou și în luncile râurilor periferice și veverița care adesea poate fi întâlnită pe potecile turistice din pădure. Reptilele sunt reprezentate prin șopârle de munte, salamandre și serpi. În apele curgătoare se remarcă prezența păstravului.

Fauna cuprinde principalele specii existente pe teritoriul României: mistrețul, vulpea, lupul, ursul, râsul, iepurele și toată gama speciilor cântătoare.

Dintre animalele domestice cele mai răspândite sunt: bovinele, ovinele, porcinele și păsările.

Pe o parte a teritoriul comunei Lunca Cernii de Jos, se regăsește Rezervația Naturală mixtă, de categorie IV (conform clasificării I. U.C.N), Cheile Cernei.

Situată în Munții Poiana Ruscă, rezervația naturală are o suprafață de 2 ha. și reprezintă o formațiune geomorfologică de chei, cu versanți înalți, săpată în rocile metamorfice (șisturi cristaline) de apele pe Râului Cerna.

3.10. REPERE ISTORICE ȘI CULTURALE

Apartenența comunei la Ținutul Padurenilor constituie un avantaj pentru turismul în comuna Lunca Cernii de Jos, o zonă etnofolclorică și geografică de o rară frumusețe, în care tradițiile și arta populară se păstrează nealterate. În apropierea Comunei Lunca Cernii de Jos, se găsește zona de agrement a Lacului Cincis.

În comuna putem vizita mai multe atracții turistice, precum lacase de cult:

Biserica Ortodoxă “Sf. Dumitru” – sat Lunca Cernii de Jos

Biserica Ortodoxă “Sf. Ilie” – sat Negoiu

Biserica Ortodoxă “Sf. Mihail și Gavriil” – sat Lunca Cernii de Sus

Biserica Ortodoxă “Sf. Paraschieva” - sat Meria

Cheile Cernei este o arie naturală protejată de interes național, o găsim în Munții Poiana Ruscă și are o suprafață de 2 ha. Este o formațiune geomorfologică de chei, săpată în rocile metamorfice (șisturi cristaline) de apele pe Râului Cerna. Cheile sunt lungi de 6.2 km, sinuoase. Sectorul de chei constituie o arie protejată de interes național, declarată prin Legea Nr. 5 din 6 martie 2000 ce vizează aprobarea Planului de amenajare al teritoriului național – Secțiunea a III-a – Aree protejate.

Datini, obiceiuri și port popular

Obiceiurile și tradițiile locale prezentate în calendar sunt ordonate în funcție de succesiunea anotimpurilor, concretizându-se spațial în matricile specifice locale.

Alimori datină străveche, sărbătorită în postul Paștelui, mai precis în săptămâna mare.

Acest obicei constă în faptul că se fac grămezi de paie, lemne, sandale de cauciuc; mai nou cauciucuri de mașini și spray-uri pentru pocnit, cu alte cuvinte din produse sau resturi vegetale uscate care întretin focul. Aceste grămezi se fac undeva pe o culme mai înaltă unde să se poată vedea focul și auzi strigătele tinerilor. Tinerii din sat rostesc Alimori și striga diverse versuri.

Zilele comunei, este un eveniment care aduce locuitorilor cântec și voie bună, se desfășoară în perioada de vară într-un weekend, care adună atât oamenii din comună și din comunele învecinate cât și personalități ale zonei.

- **masuratul oilor** care se desfășoară la începutul lunii mai, odată cu ducerea oilor la cioban;

- pe timp de **iarnă**: „Importante în calendarul popular rămân cele două evenimente fundamentale: Crăciunul și Boboteaza, puncte de schimbare - trecere ale Anului. Ajunul Crăciunului este patronat de Moș Ajun, perceput așa de la început în mentalitatea arhaică populară ca stăpânul timpului care pleacă, se sfârșește odată cu anul bătrân, estompat astăzi, aproape cu totul de Moș Crăciun, apărut sub influența creștinismului.”

Ignatul- zi de mare încărcătură religioasă, se ține în majoritatea satelor noastre cu strictete fără abateri de la ritualul acceptat de comunitate.

Obiceiuri de iarnă: plugusorul, sorcova, capra, steaua.

Urarea cu plugul sau cu buhaiul, Plugușorul este un străvechi obicei care se practică în ajunul Anului Nou, sau chiar în ziua de Anul Nou; ceata de urători formată din doi până la douăzeci de flăcăi sau bărbați pleacă din casă în casă să ureze cu Plugușorul; cu Plugușorul urează și copiii. În pocnet bici, în sunet de talangă sau clopoței, ca și în muget de buhai, colindătorul își deapănă urarea îndemnându-și amicii cu refrenul: "Ia mai mânați măi,/ Hăi,hăi".

Comuna în sine este indicată iubitorilor de natură oferind un cadru special pentru a admira întregul pitoresc al comunei. Ținutul oferă și condiții pentru practicarea vânătoriei în consens cu prevederile legale.

3.11. ECHIPAREA TEHNICĂ A COMUNEI LUNCA CERNII DE JOS

✓ ***Rețea de canalizare și alimentare cu apă***

Alimentarea cu apă a gospodăriilor, în comuna Lunca Cernii de Jos, mai exact în localitatea Meria există în procent de 100%, existând cișmele la marginea drumului. În restul localităților componente localniciei și-au realizat alimentarea cu apă, acolo unde aceasta a fost posibilă, în sistem propriu. În ceea ce privește canalizarea aceasta există doar la blocurile din comună, în rest nu există, aceasta împreună cu alimentarea cu apă în sistem centralizat pentru gospodăriile din cadrul localităților componente ale comunei Lunca Cernii de Jos este un aspect important pentru administrația locală. Scurgerea apelor meteorice se face prin rigole care marginesc drumurile.

✓ ***Rețeaua electrică***

Electrificarea locuințelor este realizată în proporție de 100%. Aceasta comună este asigurată în prezent de o rețea de alimentare cu energie electrică 20/0,4 kV, respectiv de 220 V în toate localitățile pe care le are în administrare. Iluminatul stradal este asigurat într-un procent de 100 %, pentru toate localitățile din teritoriul administrativ al comunei.

✓ ***Telefonie, internet și televiziune***

Telefonia mobilă este disponibilă pe raza comunei cu acoperire (70%) prin intermediul releelor amplasate pe cele mai înalte dealuri din comuna. Accesul la internet se realizează în procent de peste 65% în satele componente ale Comunei Lunca Cernii de Jos. Recepția programelor TV se face prin antene satelit.

✓ ***Servicii de informare***

Informarea populației se face prin intermediul presei scrise, Tv, poșta, radio.

Există un Serviciu de Voluntariat pentru Situații de Urgență în Lunca Cernii de Jos, gata să intervină în situații extreme. Din punct de vedere al dotării cu autospeciale, nu există un utilaj multifuncțional în acest sens, fiind necesară achiziția unui precum și a altor echipamente și utilaje în acest sens.

Serviciu de salubritate este realizat de către o firmă specializată în colectarea și depozitarea deșeurilor.

✓ ***Transportul în comun***

Transportul dinspre Hunedoara către comuna Lunca Cernii de Jos și invers se realizează de către primăria comunei prin intermediul microbuzelor proprii, dar și a mașinilor personale. În total sunt 10 persoane navetiste care vin sau pleacă din comuna zilnic dintre care învățători, profesori sau funcționari în cadrul instituțiilor publice.

3.12. ASPECTE SOCIALE DIN COMUNITATE

Administrarea comunei este gestionată de către Primăria Comunei Lunca Cernii de Jos și de Consiliul Local.

Primăria Comunei Lunca Cernii de Jos se află amplasată în centrul comunei, în apropierea altor instituții publice, a magazinelor, formând astfel centrul civic și administrativ al comunei.

Primăria Lunca Cernii de Jos este organizată și funcționează potrivit prevederilor OUG nr.57/2019 privind codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare și în conformitate cu hotărârile Consiliului Local Lunca Cernii de Jos privind aprobarea organigramei, a numărului de posturi și a statului de funcții ale aparatului propriu de specialitate. Primarul, viceprimarul, secretarul, împreună cu aparatul propriu de specialitate constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită Primăria Comunei Lunca Cernii de Jos, ce duce la îndeplinire hotărârile luate de Consiliul Local și dispozițiile Primarului, bazându-se pe problemele colectivității locale. Primarul este șeful administrației publice locale a comunei Lunca Cernii de Jos și al aparatului propriu de specialitate pe care îl conduce și îl controlează conform Legii.

Primăria Comunei Lunca Cernii de Jos reprezintă administrația publică locală prin care se realizează autonomia locală. Autoritatea publică este reprezentată de consiliul local, ca autoritate deliberativă, și primar, ca autoritate executivă.

✓ Administrația publică locală

Primăria Comunei Lunca Cernii de Jos:

Primar – LUPULESCU LUMINIȚA - VALENTINA

Viceprimar – NEIDONI RADU-RAUL

Secretar general – BUGARIU SIMONA-NICOLETA

✓ Aparatul propriu al primăriei:

✓ PRIMAR

✓ VICEPRIMAR

✓ SECRETAR GENERAL

✓ FINANCIAR CONTABIL, RESURSE UMANE ȘI ACHIZIȚII

PUBLICICE

- ✓ URBANISM
- ✓ REGISTRU AGRICOL SI RELAȚII PUBLICE
- ✓ DESERVIRE
- ✓ IMPOZITE ȘI TAXE
- ✓ ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Adresa primariei și a Consiliului Local Lunca Cernii de Jos

PRIMARIA COMUNEI LUNCA CERNII DE JOS, str. Pricipala, nr 18, cod poștal 337300

tel 0729841813,

e-mail: [luncacerniidejos@ gmail.com](mailto:luncacerniidejos@gmail.com)

Poliția instituție importantă a statului cu rol de asigurare a ordinii și liniștii cetățenilor comunei a respectării legislației statului, se află amplasată în centrul localității asigurând acesteia servicii pentru întreaga populație. Pentru o buna functionare a acesteia in cadrul Postului de Politie Comunala isi desfasoara activitatea un sef de post si un agent - ajutor sef post.

Invatamantul

In comuna Lunca Cernii de Jos exista două scoli, dintre acestea scoala Gimnazială Lunca Cernii de Jos, care functioneaza in localitatea de resedinta, Lunca Cernii de Jos, iar celelaltă scoală Scoala Primară Lunca Cernii de Sus, functioneaza in localitatea este doar ciclu primar. In aceste unitati de invatamnt, procesul educational se desfasoara in conditii optime.

Scoala Gimnaziala Lunca Cernii de Jos

Școala are însriși un număr de 26 elevi începând de la clasa pregătitoare până la clasa a VIII-a inclusiv. Pentru desfasurarea orelor cladirea detine 6 sali de clasa, 1 laborator de informatica si un numar de 16 calculatoare dintre care 10 sunt pentru elevi. Supravegherea si desfasurarea in bune conditii a programei scolare este asigurata de cadre didactice si personal auxiliar. Scoala este dotata cu telefon, acces la internet, termosemince pe lemne, sala de sport.

Scoala primara Lunca Cernii de Sus

Școala deține un număr de 6 elevi, activitatea didactică se desfășoară într-o singură clasă, datorită numărului redus de elevi, precum și diversitatea vârstei acestora. În vederea desfășurării și completării documentelor școlare necesare, școala este dotată cu calculator și laptop, precum și altă aparatură specifică. Încălzirea se realizează prin intermediul unui termosemineu pe lemne.

Dintre cele 2 școli existente pe teritoriul comunei, toate dispun de telefon, energie electrică, internet și grup sanitar. Pentru copiii care vin de la distanțe mai mari, Școala Gimnazială Lunca Cernii de Jos oferă un internat școlar cu două dormitoare, unul pentru băieți și unul pentru fete. Elevilor li se asigură masă, iar școala are în componență personal nedidactic, precum o bucătăreasă și o persoană responsabilă de întreținerea internatului. De asemenea, există personal didactic-auxiliar pentru supraveghere.

Învățământul preșcolar nu este disponibil, copiii începând direct cu clasa pregătitoare, acolo unde este cazul. Atât școala, cât și comuna, dispun de câte o bibliotecă cu un număr semnificativ de volume, acoperind domenii precum literatura pentru copii, beletristică, literatură română și universală, geografie, istorie, agricultură și medicină. Persoana responsabilă de bibliotecă împrumută cărți elevilor sau altor persoane interesate, deși numărul acestora este redus.

3.13. STAREA DE SĂNĂTĂTE A POPULAȚIEI

Evaluarea nivelului de asigurare medicală a populației este un factor esențial în analiza calității vieții. În ceea ce privește

infrastructura medicală, Comuna Lunca Cernii de Jos dispune de un cabinet medical uman, deservit de un medic și un asistent medical. Personalul medical este navetist, iar comuna nu beneficiază de asistență medicală permanentă. Locuitorii sunt înscrși fie la medicul din comună, fie la medici de familie

din localitățile învecinate.

Situația în domeniul medical este nesatisfăcătoare, locuitorii fiind nevoiți să parcurgă distanțe mari pentru a ajunge la medicul de familie din comună sau la alți medici. În comună lipsesc puncte farmaceutice, precum și medici stomatologi, ceea ce obligă localnicii să se deplaseze în localități apropiate pentru a beneficia de astfel de servicii.

CAPITOLUL IV

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

4.1 ACTIVITĂȚILE ECONOMICE – PRIVIRE DE ANSAMBLU

Până la semnarea Tratatului de la Adrianopol din 1829, economia românească se baza în principal pe creșterea vitelor. După eliminarea monopolului comercial otoman, cultivarea plantelor a început să capete o importanță tot mai mare.

Agricultura se practica cu instrumente rudimentare: plugul și grapa erau confecționate din lemn (cu excepția brăzdarului), semănatul și seceratul se făceau manual, iar treieratul se realiza cu ajutorul animalelor. În ceea ce privește echipamentul agricol, s-au înregistrat progrese semnificative odată cu introducerea tractoarelor, combinelor, semănătoarelor, discurilor și prășitoarelor mecanice, precum și a instalațiilor pentru erbicidare și irigare.

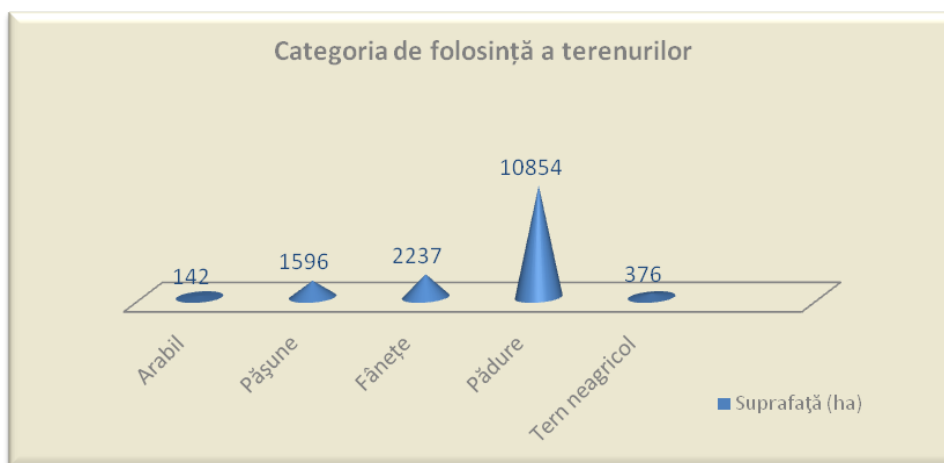
După anii 1864 și 1921, proprietățile individuale au început să se dezvolte. Plugurile și grapele de lemn au fost înlocuite cu cele de fier, iar după 1921, legumicultura a început să fie practică pe scară mai largă.

Suprafața Comunei Lunca Cernii de Jos este de 15.205 hectare, dintre care 14.905 hectare reprezintă teren extravilan, iar 300 hectare sunt teren intravilan.

Nr. Crt.	Categorie de folosință	Suprafață (ha)
1.	Arabil	142
2.	Pășune	1596
3.	Fânețe	2237
4.	Păduri	10854
5	Teren neagricol	376
Total		15205

Cea mai mare parte a categoriei este reprezentată de păduri, fânețe și pășuni, zona nu prezintă condiții prielnice pentru cultivarea tuturor soiurilor de cereale sau legume, motiv

pentru care aprovizionarea populației se face de la piețe prin intermediul unor comercianti din zona.

Suprafețele de teren din comuna Lunca Cernii de Jos sunt lucrate în cea mai mare parte în exploatații individuale. Datorită așezării și a terenurilor, locuitorii din comuna Lunca Cernii de Jos cultivă în cea mai mare parte cereale boabe, cartofi, palnte de nutret și legume, acestea sunt cultivate în cantități reduse, fiind destinate doar consumului casnic. Pentru rentabilizarea muncii în agricultură, sunt necesare mașini și utilaje performante de lucru.

În comună, pomii fructiferi sunt prezenți în jurul gospodăriilor și pe suprafețe special amenajate (livezi). Ponderea cea mai mare în pomicultura o reprezintă prunul și marul, cea mai slabă categorie fiind reprezentată de nuci.

- **Viticultura** - pe teritoriul comunei Lunca Cernii de Jos se realizează doar pentru consumul propriu.
- **Pomicultură** - este un domeniu în care înregistrează scăderi de la an la an, determinată în principal de lipsa dotărilor tehnice. În această zonă pomii precum pruni, meri, peri de diverse soiuri, sunt regăsiți doar în gospodăriile proprii.

Nr. Crt.	Specie de pomi fructifer afert anului 2015	Număr
1.	Prun	10.650
2.	Mar	1300
3.	Vișin și Cireș	10
4.	Păr	35
5.	Nuc	90

- **Silvicultură** - datorită poziției geografice silvicultura este practică în această zonă, existând o suprafață totală a pădurilor de 10.854 ha. Fondul cinegetic este format din căpriori, iepurele de câmp, vulpea, fazanul, șoarecele gulerat, veverița, șoarecele de câmp, șobolanul negru și viezurele, lupul, mistrețul, căprioara, iepurele, gaița, cucul, porumbelul gulerat, ciocănitoarea pestriță și răpitoare diurne și nocturne: huhurezul de pădure, șorecarul nocturn, uliul găinilor și uliul păsărilor, șarpele de pădure, șopârta comună și gușterul. Padurile sunt preponderant de fag, iar pe suprafețe întinse putem întâlni păduri de rasinoase (brad, etc).

- **Piscicultură** - teritoriul comunei este drenat de râul Cerna și râul Negoiu, unde se poate practica pescuitul. Aceste râuri adună toate cursurile văilor din zona Cernișoara (Lătoroasa/Lăturoasa), Valea Babii, Hireancu, pârâul Preajba. În cursul ei, râul Cerna străbate satele Hășdău, Dăbâca, Toplița, Teliuc și se varsă în lacul Cincis. Fauna acvatică este bogată și variată fiind reprezentată mreană și păstrav.

- **Industria și comerțul**, la nivelul comunei Lunca Cernii de Jos își desfășoară activitatea II-uri, PF-uri, SRL-uri având ca domeniu de activitate comerț, agrozootehnie, construcții, exploatarea silviculturii. Ocupația populației este agricultura, exploatarea silviculturii precum și creșterea animalelor. Printre firmele care au luat ființă pe teritoriul comunei și își desfășoară activitatea în cadrul acesteia cu diverse obiecte de activitate precum comerț, exploatarea lemnului, panificație, enumerăm:

- S.C.CLAUDIAVIO COM S.RL. – COMERT -4 angajati
- S.C. NYC PĂDURENI SRL – exploatarea lemnului
- S.C. GYM EXPLOFOR SRL - debitarea si comercializarea lemnului
- SC. PAN PROSPER SRL

• **Turismul** dacă la începuturi de istorie, aurul a fost bogăția acestor locuri, în mileniul trei se așteaptă deschiderea unei alte „mine de aur”, cu un „zăcământ” inepuizabil: turismul. Datorita organizarii regionale, facilitatilor fiscale și avantajelor oferite, la nivelul zonei exista posibilitati multiple de a se investi in turism. Cadrul natural cu valoare deosebita favorizeaza dezvoltarea turismului de agrement.

• De asemenea se poate dezvolta și agroturismul, în acest sens, în prezent nu exista unitati de cazare în teritoriul administrativ al comunei. Un avantaj pentru turismul în comună îl constituie apartenența la Ținutul Padurenilor, o zonă etnofolclorică de o rară frumusețe, în care tradițiile și arta populară mai sunt încă nealterate.

4.2. POSIBILITĂȚI ȘI ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Oamenii ospitalieri, diversitatea etnică, culturală și religioasă, bucatele sănătoase tradiționale, zonele pitorești cu potențial de amenajare a cabanelor turistice sau agro-pensiuni, ansamblul bisericilor sunt tot atâtea motive și atuuri de a demara o afacere în domeniul serviciilor de turism.

Amenajarea de spații de cazare în cadrul unor pensiuni turistice și/sau agroturistice, campinguri reprezintă o alternativă și o necesitate pentru dezvoltarea socio-economică a comunei Lunca Cernii de Jos.

Industria

Dezvoltarea industriei prin valorificarea potențialului zonei și a mâinii de lucru ieftină și suficientă. Valorificarea potențialului zonei prin înființarea de activități conexe activităților de exploatare a lemnului: fabrici de mobila, fabricarea celulozei, hartiei, fabricarea profilurilor din lemn, fabricarea placajelor, fabrici care sa valorifice rumegusul rezultat in urma taierii lemnului etc.

Pe raza comunei există personal calificat dar și necalificat care ar putea fi angrenat în diverse sectoare de activitate: ferme de creștere a animalelor, carmangerii, centre de colectare a laptelui, centre de colectare a plantelor medicinale și a fructelor de pădure, ciupercarii, ș.a.

Creșterea animalelor în comuna Lunca Cernii de Jos creșterea animalelor acoperă nevoile proprii ale gospodăriilor. În această zonă creșterea animalelor poate fi bine reprezentată datorită condițiilor prielnice pentru această activitate. De asemenea se pot realiza investiții în amenajarea unor ferme specializate de creștere a animalelor și a unor centre de prelucrare a produselor de origine animală.

4.3. POPULAȚIA ȘI RESURSELE UMANE

Evoluția cantitativă a populației comunei Lunca Cernii de Jos este oglindită de recensămintele efectuate de pana acum. În legatura cu evoluia numerica a populatiei, se pot face estimări legate de informațiile oferite de documentele istorice și cartografice, inca de la aparitia primelor date despre comuna.

Rezultatele [recensământului efectuat în 2011](#), arata ca populatia comunei Lunca Cernii de Jos inregistra un efectiv de 905 locuitori, iar conform recenasământului din anul 2021 sunt inregistrați doar 758 locuitori, in scadere, perioada in care s-a inregistrat un spor demografic negativ.

Schimbările de populație dintre o regiune și alta sau dintre o localitate și alta reprezintă gradul de atractivitate demografică și reflectă dezvoltarea sau perspectivele de dezvoltare ale regiunii sau localității respective. Marea majoritate a populației migrează spre orasul cel mai apropiat Hunedoara precum și in alte țări.

Navetismul reprezintă o formă a mișcării migratorii, navetiștii fiind cei care pendulează între locuință și locul de muncă.

Navetiștii care se deplasează în comună sunt reprezentanți funcționari publici medici,

cadre didactice și alte categorii de muncitori calificați ce-și desfășoară activitatea în cadrul instituțiilor și unităților economice, din comună. Numarul persoanelor care sosesc sau pleaca zilnic in respectiv din comună este de aproximativ 10 persoane, acestea se deplaseaza din si inspre Deva, Hunedoara sau alte localitățile învecinate.

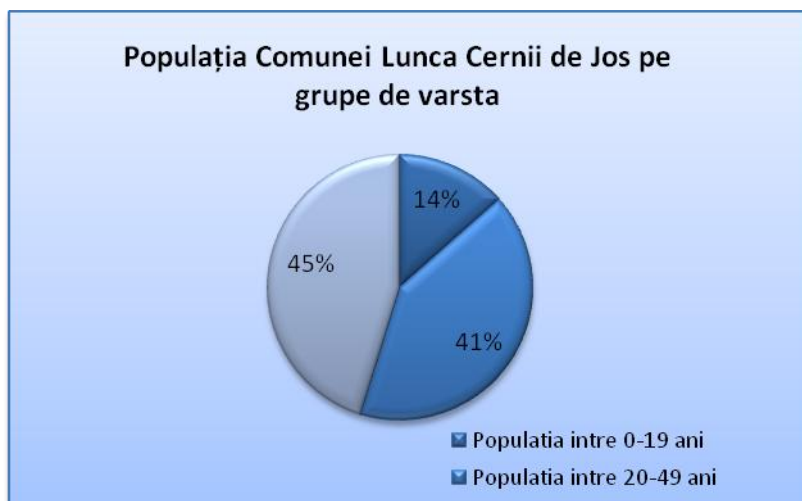
Structura populației - Populatia comunei in functie de varsta

Structura pe grupe de vârstă este un indicator care reflectă stadiul „îmbătrânirii” sau „întineririi” populației într-o anumită perioadă de timp și, mai ales, perspectivele stadiilor următoare, facilitează analiza posibilităților de asigurare cu forța de muncă tânără, tendințele de îmbătrânire sau întinerire dermatografice.

Privită evolutiv structura pe sexe a populației, actualul teritoriu al comunei Lunca Cernii de Jos este caracterizat printr-un procent usor mai ridicat pentru barbati in defavoarea femeii.

O pondere usor mai însemnată o au persoanele cu vârsta peste 20 – 49 ani, urmată de celelalte grupe de persoanele cu vârsta cuprinsa între 50 – 64 ani, conform datelor de la ultimul recensamant realizat dar si a datelor din cadrul administratiei publice locale Lunca Cernii de Jos.

Conform datelor din cadrul administratiei locale grupa de varsta 0-19 ani are un efectiv de 120 persoane, sporul demografic in ultimii trei ani este negativ.

Analizând cifrele de mai sus referitoare la populația pe mari grupe de vârstă (tânăra, adultă, vârstnică) constatăm predominarea grupei adulte, după care urmează grupa varstnică urmată de grupa tânără.

Structura populației - Starea civilă legală

Schimbările în comportamentul demografic și diferențele pe sexe și grupe de vârstă se reflectă și în structura populației după starea civilă. Persoanele necăsătorite predomină până la vârsta de 50 de ani. După aceasta vârsta ponderea persoanelor celibatate scade semnificativ, cu o intensitate mai mare la femei.

Condițiile economice defavorabile ulterioare, accentuarea crizei locuințelor, creșterea somajului și instabilitatea socială au impus o reducere a căsătoriilor.

Vârsta medie la prima căsătorie pentru bărbați în 1980 a fost de 24,7 ani și în 2000 a fost de 26,6 ani iar în cazul femeilor în anul 1980 a fost de 21,9 ani și în 2000 de 23,4 ani.

Cele mai multe căsătorii se înregistrează la grupa de vârstă 20 -24 de ani, urmată de grupa 25-29 de ani în cazul ambilor soți. Vârsta medie a soților la data încheierii căsătoriei, luând ca punct de referință anul 2000, este de 28,6 ani la bărbați și 25,1 la femei.

Evoluția ratei privind divorțurile este înscrisă în valori cuprinse între 0,44 și 1,18, generațiile tinere sub 25 de ani fiind cele mai expuse acestui fenomen. Condițiile favorizante sunt veniturile mici, creșterea somajului, traiul într-o familie cu mai multe generații etc.

Vârsta medie la divorț a soțului este de 37,1 iar a soției de 33,5. Grupele de vârstă cu cele mai multe divorțuri sunt 30-34 de ani, urmate de 25-29 de ani la bărbați și 20-24 de ani, urmată de 35-39 de ani. Analiza numărului deceselor și a ratei de mortalitate este o altă componentă importantă a evoluției populației, observandu-se o scădere a acestora. La grupele de vârstă cuprinse între 20 și 64 de ani, rata mortalității masculine este mai mare decât cea feminină. În ultimii trei ani au fost oficiate sub 10 acte de căsătorie în comuna. Din datele prezentate populația comunei înregistrează un spor demografic negativ.

Structura populației - după etnie

Din punct de vedere al etniei, populația acestei comune se caracterizează printr-o mare stabilitate, fiind formată din romani în proporție peste 100%. Nu există persoane neidentificate din punct de vedere al etniei.

Structura populației în funcție de religie

După rezultatele obținute în urma ultimului recensământ cultul preponderent este cel ortodox în proporție de peste 80%. Regăsim într-un procent relativ mic persoane aparținând altor confesiuni precum: penticostali, baptisti aceștia reprezintă un procent sub 20% din totalul populației.

4.4. MEDIU

Mediul geografic de astăzi este rezultatul interacțiunii dinamice dintre componentele fizico-geografice și activitățile umane, care își lasă amprenta asupra peisajului. Intensitatea și formele activităților umane, precum și efectele acestora asupra mediului, variază semnificativ în zona Lunca Cernii de Jos.

Exploatarea forestieră are un impact puternic și negativ asupra mediului. Defrișările masive au condus la schimbarea biotopurilor, degradarea solului și apariția alunecărilor de teren. Aceste activități duc la modificarea parametrilor esențiali ai mediului, cum ar fi apa, aerul și solul, necesitând măsuri urgente de reabilitare.

Este esențial să se ia măsuri de protecție pentru regenerarea naturală a pădurilor, echilibrarea raportului dintre tăieri și împăduriri, precum și extinderea restricțiilor privind exploatarea pădurilor de pe terenurile accidentate, compuse din roci friabile, pentru a preveni degradări suplimentare.

Acțiunile de protecție a mediului vizează, în primul rând, conservarea ecosistemelor caracteristice, cât mai aproape de starea lor naturală. Acestea joacă un rol stabilizator în dinamica peisajelor, contribuie la menținerea rezervelor genetice ale naturii și au o valoare științifică și estetică deosebită.

Printre măsurile de conservare a mediului se numără delimitarea și stabilirea unui regim de protecție pentru zonele care prezintă o valoare științifică, peisagistică, floristică sau faunistică remarcabilă.

CAPITOLUL V

ANALIZA S.W.O.T.

Analiza SWOT

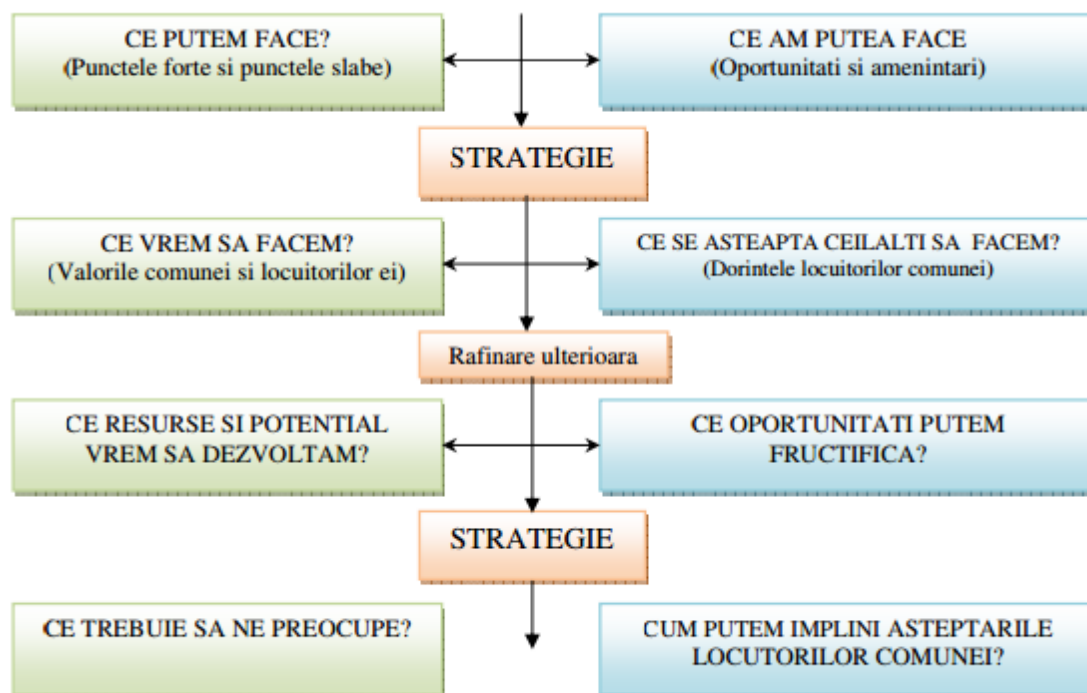
Analiza SWOT este o metodă simplă și eficientă de analiză strategică, creată de Albert Humphrey la Universitatea Stanford, ca un instrument de planificare strategică. Deși a fost inițial concepută pentru strategiile corporatiste, utilizarea sa s-a extins, fiind acum aplicată pe scară largă în planificarea strategică la nivel instituțional. Numele său provine din limba engleză, fiind un acronim pentru: **Strengths** (puncte tari), **Weaknesses** (puncte slabe), **Opportunities** (oportunități) și **Threats** (amenințări).

În esență, analiza SWOT răspunde la întrebarea „Unde ne aflăm?”, implicând evaluarea atât a mediului intern al comunei, cât și a celui extern, general și specific, cu accent pe punctele tari, punctele slabe, oportunități și amenințări. Pentru a asigura că politicile și programele existente răspund nevoilor de dezvoltare ale Comunei Lunca Cernii de Jos, în contextul resurselor locale disponibile și al accesului la fonduri europene pentru dezvoltare regională, a fost necesară elaborarea unei strategii de dezvoltare locală pentru perioada 2025-2028.

Punctele tari și punctele slabe sunt legate de comuna și de strategiile sale, comparativ cu cele ale altor zone sau concurenți. Oportunitățile și amenințările provin din mediul extern, precum piața sau concurența, fiind factori asupra cărora comuna are, de obicei, un control limitat. Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și piețele strategice.

Această analiză permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și formularea de ipoteze în domeniile unde informațiile sunt mai puțin detaliate. Pe baza rezultatelor, se poate determina dacă comuna își poate atinge obiectivele și în ce condiții. Unele oportunități și amenințări pot fi derivate direct din punctele tari și punctele slabe ale comunei. Amenințările pot fi fie concrete, fie potențiale, necesitând o atenție specială în procesul de planificare strategică.

Întrebări cheie care îndrumă analiza strategică:

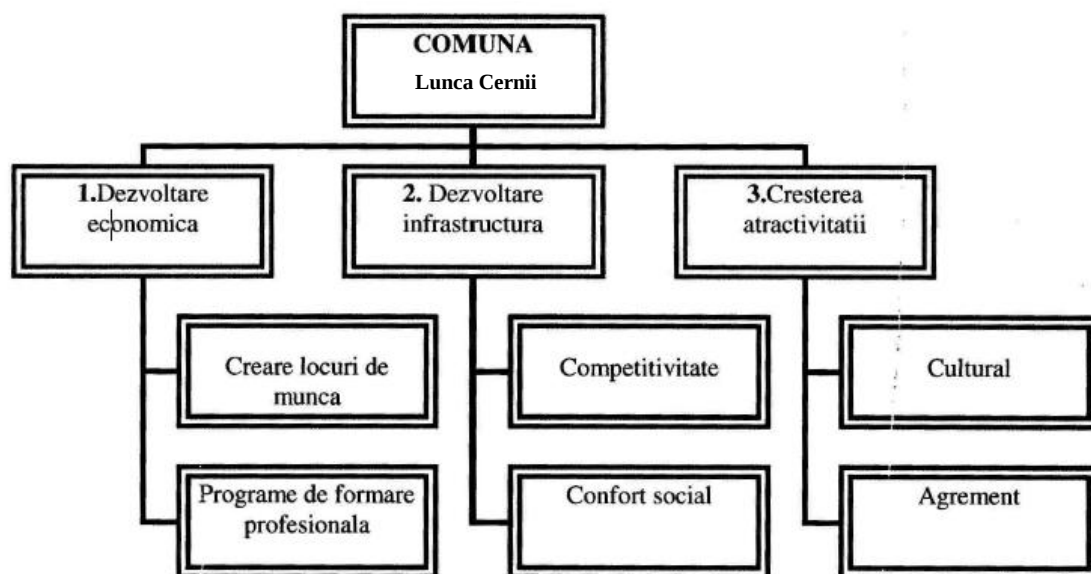
În urma analizei SWOT s-au identificat trei principii prioritare care ar trebui să stea la baza elaborării strategiei în vederea dezvoltării durabile, și anume:

1. Viata economica a Comunei Lunca Cernii de Jos, trebuie revigorată și dezvoltată în toate domeniile sale: agricultura, zootehnie, industrie, comerț și silvicultura. Consiliul Local va trebui să investească pentru revitalizarea vieții economice a comunei, deoarece aceasta produce cele mai multe efecte benefice.

2. Infrastructura necesită îmbunătățiri continue, de aceea investițiile trebuie făcute după anumite criterii economice astfel încât să producă rezultate benefice pentru comuna:

- raportul valoare investiție/numărul beneficiarilor;
- raportul valoarea investiție/ efecte economico-financiare produse;
- siguranța locuitorilor comunei împotriva calamităților.

3. Conex factorului economic un alt punct important pentru creșterea atractivității comunei îl constituie facilitățile culturale și de agrement pe care le oferă sau pe care ar putea să le ofere comuna Lunca Cernii de Jos, astfel încât confortul social al locuitorilor să fie îmbunătățit. Complementar acest lucru va crește și atractivitatea turistică a comunei.

Puncte tari, puncte slabe, oportunități și riscuri

a) RESURSE UMANE

PUNCTE TARI

- ✓ Oameni muncitori, deschiși, cu spirit de concurență,
- ✓ Ospitalitatea recunoscută a locuitorilor,
- ✓ Statutul religios al populației comunei în proporție de peste 80 % ortodoksi,
- ✓ Persoane calificate în APL și instituțiile de învățământ,
- ✓ Bună comunicare între primărie și cetățeni,
- ✓ Cadre medicale calificate în domeniul medico - sanitar: medicină umană și domeniul veterinar,
- ✓ Existența inițiativei din partea tineretului din Lunca Cernii de Jos,
- ✓ Personal angajat în diverse compartimente în cadrul primăriei,
- ✓ Există post de poliție,
- ✓ Număr mare de tineri cu liceul terminat și cu studii superioare.

PUNCTE SLABE

- ✓ Predomină vârsta a doua,
- ✓ Numărul insuficient de personal calificat în prelucrarea lemnului și zootehnie,
- ✓ Adaptarea lentă a populației rurale mature la schimbările lumii actuale și în special la fenomenul reconversiei profesionale,
- ✓ Personal didactic navetist,
- ✓ Lipsa unui centru de consiliere locală,
- ✓ Lipsa oportunităților de creare a locurilor de muncă în localitate,
- ✓ Spor natural negativ,
- ✓ Migrarea persoanelor mai tinere în mediul urban și spre străinătate în special a celor cu pregătire profesională superioară,
- ✓ Lipsa programelor de acompaniere socială pentru șomeri,
- ✓ Sub-utilizarea forței de muncă calificată superior,

OPORTUNITĂȚI

- ✓ Posibilitatea accesării unor programe de finanțare guvernamentale pentru reconversie profesională și crearea de noi locuri de muncă pentru someri,
- ✓ Posibilitatea de a dezvolta comunitatea cu fonduri din afara comunei prin investitori,
- ✓ Existența strategiei naționale antisaracie,
- ✓ Acordarea de facilități pentru investitori, angajatori și angajați,
- ✓ Legislație în favoarea atragerii intelectualilor și tinerilor,
- ✓ Dezvoltarea resurselor umane în cadrul programelor POCU,
- ✓ Implicarea și colaborarea dintre APL și sfera civilă (cetățenii),

RISCURI

- ✓ Scăderea nivelului de calificare profesională a tinerilor,
- ✓ Iesirea persoanelor calificate din viața activă, ceea ce duce la micșorarea numărului acestora,
- ✓ Pierderea tinerilor datorită condițiilor socio-economice precare și a lipsei de perspective și de încredere într-o schimbare pozitivă,
- ✓ Scăderea natalității,
- ✓ Scăderea interesului investitori în zonă,
- ✓ Menținerea tendințelor migraționiste către centrele urbane și străinătate,
- ✓ Lipsa programelor de calificare/recalificare profesională,
- ✓ Declin demografic, îmbătrânirea populației,
- ✓ Pe termen mediu și lung vom asista la scăderea nivelului de calificare profesională a tinerilor;

b) INFRASTRUCTURA FIZICĂ

PUNCTE TARI

- ✓ Acoperirea teritorială bună a rețelei de distribuție cu energie electrică,
- ✓ Iluminat în proporție de 100% în localitățile componente ale comunei, iluminatul stradal
- ✓ Retea de telefonie, internet și televiziune prin cablu sau antene satelit existente în comuna,
- ✓ Existența mai multor furnizori de televiziune prin cablu pentru concurență,
- ✓ Asigurarea serviciului de salubritate de firmă specializată,
- ✓ Există serviciu voluntar de stingerea a incendiilor,
- ✓ Infrastructura educațională este compusă din 2 școli, se asigură cazarea elevilor la internatul Școlii Gimnaziale Lunca Cernii de Jos,
- ✓ Existența mai multor camine culturale în comuna,
- ✓ Există bibliotecă comună și școlară,
- ✓ Infrastructura de sănătate a comunei Lunca Cernii de Jos, se compune din existența unui dispensar medical deservit de un medic și un asistent medical,
- ✓ Existența unui sistem de alimentare cu apă în sistem centralizat în satul Meria,

PUNCTE SLABE

- ✓ Inexistența unui sistem de alimentare cu apă în sistem centralizat în toate satele componente ale comunei,
- ✓ Lipsa sistemului de canalizare și a stației de epurare,
- ✓ Viteza și capacitate redusă de transport a rețelei existente de comunicație,
- ✓ Ponderea relativ scăzută a drumurilor modernizate,
- ✓ Inexistența accesului direct la calea ferată,
- ✓ Colectarea diferențiată a deșeurilor doar în centru de comuna,
- ✓ Lipsa mijloacelor moderne de stingere a incendiilor,
- ✓ Lipsa rețelei de alimentare cu gaze naturale,
- ✓ Degradarea pe alocuri a părții carosabile,
- ✓ Lipsa unei rețele de mare viteză pentru accesul la internet,
- ✓ Degradarea continuă a drumurilor, unele dintre acestea sunt pietruite,

- ✓ Puține spații amenajate de joacă pentru copii; precum și pentru petrecerea timpului liber

OPORTUNITĂȚI

- ✓ Existența finanțărilor nerambursabile în cadrul programelor post aderare,
- ✓ Existența unor programe de dezvoltare a infrastructurii la nivel județean,
- ✓ Modernizarea drumurilor comunale de interes local, a strazilor interioare,
- ✓ Modernizarea podetelor și punctelor pietonale și a trotuarelor publice,
- ✓ Eficientizarea activității de consultanță acordată producătorilor agricoli din localitate cu privire la programele de finanțare europene prin specializarea personalului de specialitate din primărie, camera agricolă, etc,
- ✓ Experiența în activități de modernizare a infrastructurii educaționale,
- ✓ Existența rețelei de apă și canalizare în unele zone,
- ✓ Posibilități de a folosi unele clădiri publice în folosul cetățenilor,
- ✓ Folosirea materiei prime care există la nivel local: nisip și/sau piatră, pentru repararea drumurilor și a unor clădiri publice,

RISCURI

- ✓ Dotare scăzută a localităților cu rețele tehnico - edilitare,
- ✓ Deteriorarea infrastructurii fizice deja existente,
- ✓ Lipsa rețelei de gaze natural,
- ✓ Lipsa surselor financiare pentru asigurarea co-finanțării pentru accesarea fondurilor europene conduce la lipsa implementării acestor fonduri atât pentru proiectele în agricultură cât și în domeniul infrastructurii,

c) MEDIU

PUNCTE TARI

- ✓ Calitatea factorilor de mediu foarte bună,
- ✓ Cadru natural relativ variat, cu altitudini de pana la 1183 m, varfurile muntoase,
- ✓ Aer ozonat, oferit de păduri de conifer, fag și pajiști,
- ✓ Flora și fauna diversificată, precum și o mare varietate în ceea ce privește plantele medicinale, fructele de pădure și ciupercile,
- ✓ Teren alpin propice pentru dezvoltare agroturismului,
- ✓ Clima comunei este una temperata un caracter moderat,
- ✓ Rețea hidrografică din cadrul comunei este bogată,
- ✓ Potențial apicol, și piscicol,
- ✓ Obținerea produselor ecologice - carne, lapte,
- ✓ Existența serviciului de salubritate,
- ✓ Conștientizarea problemelor de poluare de către factorii de răspundere locali,
- ✓ Nu există poluarea cu noxe de la autoturismele care trec permanent prin zonă,

PUNCTE SLABE

- ✓ Lipsa spațiilor verzi amenajate în comuna,
- ✓ Defrișări necontrolate,
- ✓ Lipsa unor acțiuni de valorificare și protejare a ariilor protejate,
- ✓ Lipsa implementării unor programe de protecție a mediului,
- ✓ Degradarea drumurilor de legătură între unele localități,
- ✓ Lipsa unei clasificări a plantelor medicinale din zonă,
- ✓ Lipsa amenajării ecologice a gropilor de gunoi,
- ✓ Erodarea și colmatarea malurilor-alunecări de teren și inundații,
- ✓ Existența deșeurilor menajere, deșeurilor mase plastice, resturilor animale,
- ✓ Lipsa spațiilor ecologice pentru depozitare deșeuri menajere,
- ✓ Nu există educație și respect față de protecția mediului,
- ✓ Existența poluării fonice și vibrațiilor de-a lungul drumului național,
- ✓ Lipsa ONG-urilor pentru protecția mediului,

OPORTUNITĂȚI

- ✓ Gospodărirea eficientă a cadrului natural (sol, subsol) ar duce la protejarea mediului,
- ✓ Implementarea legislației privind protecția mediului,
- ✓ Valorificarea corespunzătoare a produselor agricole ecologice,
- ✓ Valorificarea sprijinului financiar oferit prin PNDR pentru protecția mediului;
- ✓ Mediu optim pentru ferme pomicole, zootehnice,
- ✓ Posibilități de amenajare de platforme de gunoi,
- ✓ Reamenajarea zonelor verzi și extinderea lor,
- ✓ Înființarea unei asociații de mediu,
- ✓ Implicarea copiilor și tinerilor în organizarea muncii de voluntariat pentru curățarea comunei cu elevii și profesorii de la școlile din comunitate,

RISURI

- ✓ Înăutățirea calității factorilor de mediu,
- ✓ Lipsa unor programe de informare și instruire a populației și investitorilor despre agenții naturali și sintetici care ar putea polua zona,
- ✓ Lipsa proiectelor de protecția mediului,
- ✓ Lipsa resurselor materiale pentru îndeplinirea obiectivelor de investiții propuse,
- ✓ Lipsa surselor financiare pentru asigurarea co-finantării pentru accesarea fondurilor europene conduce la lipsa implementării acestor fonduri pentru proiectele în protecția mediului înconjurător, protecției versanților prin corectarea torentilor, protecției florei și faunei din zona,
- ✓ Lipsa informațiilor de protecție a mediului și de gestionare a deșeurilor,
- ✓ Lipsa unor instalații și sisteme de prevenire a poluării și calamităților naturale,

d) DEZVOLTARE LOCALĂ, INVESTIȚII

PUNCTE TARI

- ✓ Productiile agricole pot fi utilizate ca surse de materii prime in industria alimentara prin infiintarea de spații moderne pentru comercializarea produselor agricole,
- ✓ Intensificarea procesului de consultanță agricolă și de accesare a fondurilor europene prin camerele agricole,
- ✓ Existența unei diversități de plante medicinale, fructe de padure, ciuperci ce pot fi valorificate,
- ✓ Existenta programelor de dezvoltare pe termen lung, pentru agenți economici,
- ✓ Posibilitati de dezvoltarea a agroturismului montan,
- ✓ Potențial zootehnic, piscicol, apicol ridicat,
- ✓ Nivel satisfăcător al asistenței medicale umane,
- ✓ Nivel satisfăcător în domeniul medicinei veterinare,

PUNCTE SLABE

- ✓ Scăderea exploatărilor agricole,
- ✓ Lipsa utilajelor agricole moderne,
- ✓ Gradul redus de asociere a fermierilor,
- ✓ Nivelul scăzut al transferului între generații în domeniul agriculturii,
- ✓ Deșeurile agricole nu sunt reciclate,
- ✓ Lipsa unui sistem organizat de preluare a produselor agricole sau de altă natură în scopul procesării și comercializării,
- ✓ Număr foarte scăzut a grupurilor de producători sau chiar lipsa acestora,
- ✓ Puține ferme de animale,
- ✓ Fonduri limitate pentru crearea de ferme de creștere a animalelor,
- ✓ Lipsa punctelor sanitar umane moderne,
- ✓ Lipsa punctelor sanitar veterinare moderne,
- ✓ Insuficienta surselor financiare pentru investitii,
- ✓ Lipsa pregatirii investitorilor locali pentru accesarea de proiecte europene precum si in coordonarea planurilor de afaceri,

OPORTUNITĂȚI

- ✓ Dezvoltarea turismului, prin construirea de spații de cazare, precum și dezvoltarea infrastructurii fizice, pentru a ușura accesul la obiectivele turistice din comuna,
- ✓ Dezvoltarea serviciilor sociale,
- ✓ Mai bună informare a cetățeanului prin crearea unui birou de consiliere locală (asistență socială, medicală, protecția muncii, alte informații utile),
- ✓ Extinderea programului de facilitare comunitară și înființarea unui Birou de Dezvoltare și Promovare Locală cu sponsorizare prin fondurile UE (asistență pentru fondurile care vin de la UE),
- ✓ Valorificarea sprijinului financiar oferit prin PNDR pentru dezvoltarea sectorului agricol,
- ✓ Posibilități de reclamă și informare pe INTERNET, precum și o informare rapidă și corectă,

RISCURI

- ✓ Lipsa atitudinilor și practicilor de tip asociativ în agricultură,
- ✓ Slaba comercializare a produselor agricole și industriale,
- ✓ Instabilitatea legislativă,
- ✓ Interes redus al investitorilor pentru demararea de afaceri în comuna, datorită infrastructurii fizice și sociale neadecvate, raportat la potențialul comunei,
- ✓ Slaba promovare a potențialului comunei,
- ✓ Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia,
- ✓ Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistentei sociale în perspectiva la nivel național,

f) TURISM

PUNCTE TARI

- ✓ Existența diferitelor trasee turistice precum și a condițiilor de dezvoltare a turismului rural,
- ✓ Obiective turistice atractive în comuna sau apropiere,
- ✓ Regiune pitorească, forme de relief variate,
- ✓ Promovarea datinilor, obiceiurilor, produselor specifice și legendelor locale,
- ✓ Serviciu de transport auto intern,
- ✓ Produse specifice locului - ce pot fi promovate ca și produse turistice - lapte, carne,
- ✓ Posibilități de vânătoare,
- ✓ Trasee turistice amenajate,

PUNCTE SLABE

- ✓ Resurse financiare insuficiente, investiții autohtone și străine aproape inexistente,
- ✓ Lipsa spațiilor de cazare de forma pensiuni - agropensiuni în comuna,
- ✓ Existența unei infrastructuri fizice și a unei dotări edilitare necorespunzătoare turismului,
- ✓ Slaba amenajare a locurilor de agrement,
- ✓ Lipsa utilităților precum apa curentă și canalizare în proporție de 10%, și a stației de epurare de pe teritoriul administrativ a comunei, pentru a crea confortul necesar populației locale,
- ✓ Numarul redus sau chiar inexistența investițiilor străine, investiții autohtone reduse în domeniul turismului și agroturismului,
- ✓ Lipsa de preocupare a cetățenilor privind conservarea mediului,
- ✓ Inexistența unor forme de promovare a comunei pentru creșterea numărului de turiști pe teritoriul acesteia,

OPORTUNITĂȚI

✓ Creșterea asistenței financiare din partea Uniunii Europene pentru IMM-uri, prin Fondurile Structurale 2014-2020,

- ✓ Realizarea de locuri de cazare,
- ✓ Sprijin și consultanță oferită întreprinzătorilor din domeniu, în vederea accesului la finanțări europene în domeniul turismului,
- ✓ Promovarea turismului, calificarea personalului specific,
- ✓ Exploatarea evenimentelor culturale și tradiționale,
- ✓ Înființarea unui număr mai mare de pensiuni agro-turistice și turistice, precum și promovarea acestora prin intermediul internetului,
- ✓ Elaborarea unei strategii de dezvoltare turistică de către un ONG specializat,
- ✓ Exploatarea evenimentelor culturale și tradiționale,

RISCURI

- ✓ Nevalorificarea potențialului turistic,
- ✓ Realizarea unor locuri de cazare necorespunzătoare cerințelor,
- ✓ Lipsa spațiilor amenajate pentru agrement,
- ✓ Pierderea obiceiurilor și tradițiilor locale,
- ✓ Teama localnicilor față de investițiile turistice,
- ✓ Condiții de creditare greu accesibile și rata dobânzii foarte ridicată,
- ✓ Lipsa unei strategii de dezvoltare turistice,
- ✓ Lipsa unei concepții manageriale moderne.

Concluzii

Possibilități de acces, legături, potențial natural

Puncte tari:

- sistemul de legături a traficului este bun
- potențialul natural al regiunii se prezintă ca fiind o sursă de subzistență
- cadru natural variat

Puncte slabe:

- mediul natural, deși valoros, nu este protejat în mod corespunzător
- infrastructura de acces este de o calitate ușor inferioară

Oportunități:

- dezvoltarea comunei ar duce la dinamizarea vieții în regiune
- turismul, accesul la piața agro-alimentară, reclama pe internet sunt numai câteva dintre măsurile prevăzute

Pericole:

- populația îmbătrânește și scade
- măsurile de mediu nu se implementează
- nu există un ONG de mediu și nici un studiu concret asupra factorilor de care sunt legați de mediu în mod direct

Resurse umane, organizarea așezărilor

Puncte tari:

- obiceiurile și tradițiile locale reprezintă valori importante
- există continuitate pentru meseriile tradiționale

Puncte slabe:

- migrațiune spre străinătate
- nu există o viață socială și culturală activă
- interes scăzut al cetățenilor pentru problemele comunității

Oportunități:

- implicarea sferei civile în procesul de dezvoltare
- parteneriate APL-ONG în folosul comunității

Pericole:

- dezechilibru demografic

- norme sociale și morale care își pierd valoarea
- slaba organizare a sistemului administrativ

Infrastructura

Puncte tari:

- infrastructură instituțională bună
- gospodărirea localității în curs de dezvoltare

Puncte slabe:

- lipsa de resurse – în special financiare- la nivel local

Oportunități:

- posibilități de obținere a unor resurse prin fondurile UE
- folosirea unor surse locale existente pentru infrastructură (materiale de construcții)

Pericole:

- sistem imprevizibil de dezvoltare și finanțare (criterii de eligibilitate care nu pot fi îndeplinite decât parțial la nivel local)

Viața economică, turismul

Puncte tari:

- potențial turistic
- condiții prielnice pentru turism

Puncte slabe:

- personal calificat în turism limitat sau chiar absentă acestuia
- accesarea într-un grad scăzut a fondurilor pentru dezvoltarea turismului

Oportunități:

- dezvoltarea turismului = dezvoltare comunitară
- programe pentru investitori: colaborare, parteneriate, credite performante
- programe existente pentru susținerea agriculturii
- administrația publică locală implicată în domeniul de dezvoltare

Pericole:

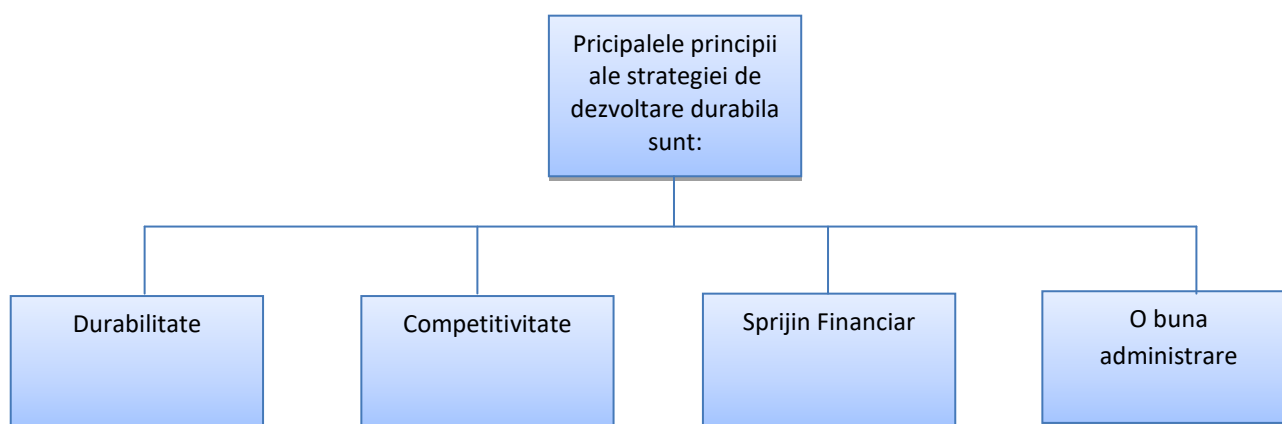
- membrii comunității nu se implică în căutarea de resurse noi

CAPITOLUL VI

OBIECTIVELE STRATEGIEI

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se urmărească cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. În același timp trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale comunei Lunca Cernii de Jos se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate - condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii comunei dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar - să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O bună administrare - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Principalele obiectivele ale strategiei de dezvoltare durabila, sunt:

- ✓ orientarea comunei spre dezvoltare economica cu scopul de a crea mai multe locuri de munca;
- ✓ sprijinirea autoritatilor publice locale în prezentarea strategiilor financiare și de investitii;
- ✓ dezvoltarea unui proces comun de organizare pentru a stabili prioritatile comunitatii, strategia și actiunile sale;
- ✓ sa determine eficientizarea managementului.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico – sociala durabila va lua în considerare urmatoarele criterii:

- ✓ dezvoltarea durabila
- ✓ puterea comunei
- ✓ coeziunea și solidaritatea cetățenilor
- ✓ obiective de calitate globale locale – integrare

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

<i>Criterii / Planuri</i>	<i><u>Social</u></i>	<i><u>Economic</u></i>	<i><u>Urbanism</u></i>	<i><u>Mediul inconjurator</u></i>	<i><u>Infrastructura</u></i>
	<i>Plan social</i>	<i>Plan economic</i>	<i>Plan Urbanism</i>	<i>Plan de mediu</i>	<i>Plan infrastructura</i>
<i>Coeziunea / solidaritatea Cetățenilor</i>	Cresterea coeziunii sociale a cetățenilor Acces la informație	Cresterea numărului de locuri de muncă	Politici ale teritoriului în favoarea cetățenilor	Cresterea coeziunii ecologice a cetățenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort și civilizație
<i>Puterea comunei</i>	Cresterea puterii sociale a comunei	Cresterea puterii economice a comunei	Valoare ridicată a comunei	Echilibru între activități antropice și poluare	Nivel ridicat de civilizație
<i>Dezvoltarea Durabila</i>	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursă	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
<i>Obiective CADRU-CALITATIV</i>	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizație

Alternativele de optimizare ale proceselor Strategiei de Dezvoltare Socio - Economica sunt legate de adoptarea unui anumit model de funcționare, care să poată fi luat ca sistem de referință în evaluarea continuă a rezultatelor, astfel încât procesul de implementare a acestora să poată fi monitorizat și evaluat de către toți partenerii implicați:

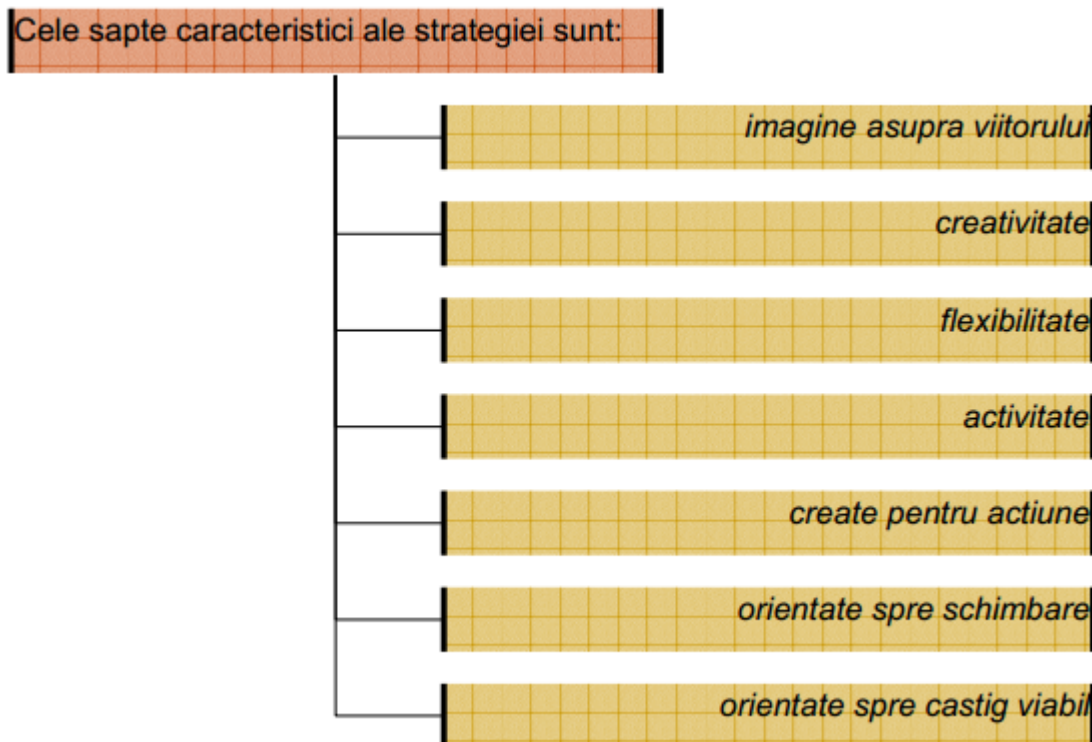
- comunitatea economică și componentele ei majore (administratia, infrastructuri urbane, sisteme financiar-bancare, etc.);
- cetățenii și societatea civilă;
- tehnocrații (experti, evaluatori, auditori, tehnologi).

Cele trei procese de bază principale: social, economic și mediu vor fi completate de alte procese caracteristice comunei Lunca Cernii de Jos, procesele de urbanism și infrastructura, conturând un proces comunitar integrat, alcătuit din procesele paralele realizând un ansamblu funcțional, cu o viziune unitară integrată.

Acestea corespund domeniilor și sectoarelor definite încă în faza de evaluare a situației existente și a potențialului local.

Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

Această strategie se adresează în special comunității locale, care și-a arătat interesul pentru obiectivele ei și pe care le susținem, așa cum reiese din consultarea prin chestionar a locuitorilor comunei.

Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale comunei Lunca Cernii de Jos constau în:

- ✓ dezvoltarea infrastructurii de bază a comunei;
- ✓ protecția mediului;
- ✓ întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- ✓ regenerare rurală.

Realizarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- ✓ îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei (locuințe și locuri de munca la standarde europene);
- ✓ oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în operațiunile comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- ✓ ridicarea standardului calitativ al designului comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- ✓ adaptarea la inevitabilele schimbări ce au loc în comuna – de aceea, procesul de planificare trebuie să fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premiselor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei Lunca Cernii de Jos, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea sa într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni ce vor duce la creșterea economică, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de munca și îmbunătățirea calității mediului de viață al comunității.

Prin dezvoltare, înțelegem o dezvoltare economică la care contribuie favorabil poziția geostrategică a comunei, dezvoltare determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. Ca puncte prioritare în acest sens sunt: creșterea gradului de atractivitate a comunei (prin îmbunătățirea imaginii, a calității vieții, prin revitalizare rurală) și facilități de atragere a firmelor private (prin investiții în infrastructură, oferta de terenuri și clădiri, servicii strategice, facilități fiscale, etc.).

Trebuie luat în considerare faptul că o comună nu este un sistem închis, iar realizarea celor cinci obiective generale se întemeiază pe aplicarea unui management care să conducă la dezvoltare și/sau regenerare rurală, politicile, planificarea strategică rurală, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea următoarelor principii:

- ✓ dezvoltarea durabilă, în așa fel încât pe termen lung să se producă schimbări majore de cultură și atitudine în ceea ce privește utilizarea resurselor de către populație și operatorii de piață;
- ✓ întărirea capacității instituționale: prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltării durabile, precum și cu cerințele populației;
- ✓ twining rural (rețea/network) în scopul schimbului de informații între localități cu privire la utilizarea celor mai bune practici (în managementul rural sau

managementul de proiect);

- ✓ realizarea programelor și proiectelor prin parteneriat public-privat;
- ✓ realizarea acelor programe și proiecte pe care sectorul privat nu le poate

realiza;

- ✓ integrarea politicilor atât pe orizontală, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, cât și pe verticală, având în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale județului Hunedoara și ale regiunii din care face parte;

- ✓ managementul resurselor, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;

- ✓ utilizarea mecanismelor de piață pentru a atinge ținta durabilității, respectiv emiterea de reglementări pentru eco-taxă și funcționarea utilitatilor publice în sistem de piață, evaluarea investițiilor după criterii de mediu, luarea în considerare a problemelor de mediu la întocmirea bugetului local;

- ✓ descentralizarea managementului în sectorul energetic;

- ✓ design-ul durabil arhitectonic în temeiul căruia se stabilesc reguli privitoare la materialele de construcții, design-ul unei clădiri, bioclimatul, densitatea clădirilor într-un areal, orientarea spațială a clădirilor, „structuri verzi” în jurul clădirilor, microclimat, eficiența energetică;

- ✓ realizarea unui program sau proiect fără a afecta cultura unei comunități, ori pentru a recupera moștenirea culturală a unei comunități și/sau tradițiile întregii comunități locale;

- ✓ interzicerea multiplicării serviciilor publice, dacă acestea nu servesc unei nevoi locale;

- ✓ fixarea regulilor de utilizare rațională a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spațială;

- ✓ analiza capacității tehnice de execuție;

- ✓ evaluarea eficienței utilizării resurselor financiare și umane;

- ✓ evaluarea viabilității financiare a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obținute;

- ✓ identificarea nevoilor comunității locale și a priorităților acestora;

- ✓ corespondența între lansarea unui program sau proiect și nevoile

comunitatii;

- ✓ evaluarea nevoilor comunitatilor sarace și a capacitatii municipalitatii de a asigura accesul acestora la locuinta, locuri de munca și serviciile publice de baza;
- ✓ protectia mediului;
- ✓ realizarea unui program sau proiect în parteneriat cu sectorul privat, ori realizarea unui program sau proiect de catre sectorul privat, pentru a transfera costurile unei investitii, daca exista oportunitatea de a obtine profituri viitoare;
- ✓ asigurarea publicitatii informatiilor cu impact în investitii (informatii topografice, informatii statistice privind economia locala și regionala, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).

OBIECTIVE GENERALE

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locala a comunei Lunca Cernii de Jos sunt:

- Crearea conditiilor pentru inceperea unor activitati rentabile agricultura și zootehnie;
- Protejarea mediului prin conformarea progresiva cu standardele de mediu din Uniunea Europeana pe care Romania va trebui sa le atinga în totalitate;
- Reabilitarea și modernizarea sistemului de sanatate și protectie sociala în comuna;
- Asigurarea accesului neingradit al populatiei și al consumatorilor economici la infrastructura (apa, canalizare, distributie gaze, cai de transport, telefonie);
- Reabilitarea și modernizarea scolilor conform standardelor europene;
- Creșterea ratei de ocupare și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin creerea de noi oportunitati investitionale.

OBIECTIVE SPECIFICE

1. Agricultura și dezvoltarea rurală

Agricultura

1. Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la conditiile climatice;
2. Incurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
3. Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor;
4. Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Silvicultura

- ✓ Impadurirea terenurilor neproductive ale comunei;
- ✓ Intretinerea și ocrotirea capitalului silvic al comunei.

2. Infrastructură și Mediu

- ✓ Refacerea și dezvoltarea mediului natural.

Transport

- ✓ Îmbunătățirea drumului județean și a celor comunale care să deservească nevoile curente ale locuitorilor și activităților economice;

Utilități

- ✓ Crearea unor sisteme de furnizare a apei curente și de canalizare capabile să deservească tuturor locuitorilor comunei;
- ✓ Reabilitarea sediului primăriei;
- ✓ Realizarea rețelei de alimentare cu gaz metan;
- ✓ Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Sănătate

- ✓ Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- ✓ Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului uman;
- ✓ Acces permanent și prompt la servicii medicale de calitate;
- ✓ Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Mediu

- ✓ Pastrarea calitatii și prevenirea poluarii aerului;
- ✓ Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluarilor;
- ✓ Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- ✓ Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- ✓ Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- ✓ Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- ✓ Impadurirea suprafețelor degradate, pentru prevenirea alunecărilor de teren.

3. Economie

- ✓ Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei Lunca Cernii de Jos;
- ✓ Economie generatoare de venit la bugetul local;
- ✓ Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Comerț și Servicii

- Diversificarea de servicii oferite către cetățenii comunei Lunca Cernii de Jos, prin mărirea numărului societăților comerciale;
- Promovarea și susținerea unor tehnici eficiente de marketing pentru atragerea turiștilor în comună.

Mediu de afaceri

- ✓ Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora.

4. Turism

- ✓ Utilizarea unor produse turistice variate cu oferte diversificate;
- ✓ Susținerea prin acțiuni eficiente de promovare a evenimentelor locale;
- ✓ Crearea de programe de pregătire pentru noi practicanți de agroturism;

- ✓ Incurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora;
- ✓ Promovarea evenimentelor locale, prin acțiuni eficiente de marketing.

5. Educație și cultură

Invățământ

- ✓ Accesul neingradit de împlinire individuală prin educație;
- ✓ Reabilitarea și modernizarea scolilor și grădinițelor din comuna;
- ✓ Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- ✓ Organizarea unei baze materiale capabile să multumească nevoile legate de actul educațional;
- ✓ Amenajarea unui spațiu de joacă și recreere pentru copiii comunei;
- ✓ Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- ✓ Crearea şanselor pentru reformarea persoanelor adulte.

Cultura

- ✓ Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- ✓ Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- ✓ Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- ✓ Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna Lunca Cernii de Jos;
- ✓ Reabilitarea căminelor culturale;

6. Resurse Umane

Populația

- ✓ Crearea condițiilor de viață atractive pentru tineri, atât pentru cei din localitate cât și pentru cei din exteriorul comunei pentru atragerea acestora în localitate;
- ✓ Crearea de condiții și condiții pentru familiile de tineri.

Piața muncii

- ✓ Locuri de munca suficiente și în domenii variate de activitate pentru satisfacerea nevoilor de trai;
- ✓ Posibilitatea de a urma cursuri de reconversie profesională în domenii cautate pe piața forței de muncă.

7. Servicii Sociale

- ✓ Înființarea grupului de acțiune locală;
- ✓ Dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități);
- ✓ Întărirea legăturilor dintre Administrația Publică Locală și societatea civilă pentru rezolvarea problemelor de interes comunitar.

CAPITOLUL VII

PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ

7.1. ASPECTE GENERALE

Planul Local de Acțiune – ca instrument de planificare și implementare, conține un set de remarci pe domenii de activitate ce se aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale stabilite într-o strategie. Modul de realizare al Planului Local de Acțiune trebuie să corespundă termenului de 10-20 de ani, fixat pentru realizarea Strategiei de Dezvoltare Locală (SLDD).

Planul de acțiune este procesul participativ de dezvoltare a unui plan relativ scurt, care utilizează resurse disponibile pentru a atinge obiective limitate, de obicei într-o zonă bine definită.

Periodic, PLA va fi revizuit, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsura ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul Local de Acțiune pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Comunei Lunca Cernii de Jos, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea să devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice au fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul strategiei de dezvoltare, iar țintele-obiective strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

„Planul Local de Acțiune”, prezintă principalele măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării durabile, astfel: în procesul de dezvoltare să poată fi evaluat continuu complexitatea factorilor SEMT (social-economic-mediu- tehnologic) prin

indicatorii de dezvoltare durabilă (dimensiuni ale durabilitatii) selectionati ca relevanti pentru Comuna Lunca Cernii de Jos. Utilitatea unui plan de actiune este data de amploarea și complexitatea actiunilor ce trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite în Strategia de Dezvoltare Durabila a Comunei.

Pentru a realiza un management unitar sunt necesare 3 faze distincte astfel incat procesele necesare atingerii obiectivelor sa poata fi bine coordonate:

1. Planul de dezvoltare al Planului Local de Actiune (planificare activitatilor);
2. Planul de executare al Planului Local de Actiune (implementarea activitatilor);
3. Planul de monitorizare al Planului Local de Actiune (evaluarea activitatilor).

Pentru a asigura o dezvoltare coerenta a comunei Lunca Cernii de Jos, suportul necesar trebuie sa fie asigurat de catre:

1. Administratia Locala (primaria) și Consiliului Local, care trebuie sa-si replanifice dezvoltarea institutionala pentru acordarea unui suport logistic complex necesar Planului Local de Actiune;
2. Comunitatea Locala - cetățeni și organizatii, actorii principali ai dezvoltarii locale, prin atitudine și participare activa;
3. Mediul de afaceri - firme și institutii finantatoare, drept suport financiar și logistic (informatii și tehnologii moderne).

7.2. PRINCIPII ȘI CONDIȚII

Pentru indeplinirea Planului Local de Actiune, primaria comunei Lunca Cernii de Jos, ca autoritate publica locala, trebuie sa-si intareasca capacitatea institutionala la toate nivelele de decizie și executie, aceasta presupune atragerea și furnizarea de resurse financiare suficiente și mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar și analiza cadrului administrativ de alocare a responsabilitatilor.

Solutionarea problemelor curente, cat și a celor care vor apare în viitor depinde în foarte mare masura de gradul de competenta al conducerii administratiei publice locale.

Consolidarea capacitatii institutionale este un proces de durata în care administratia publica trebuie sa actioneze pentru schimbarea radicala a atitudinii functionarului public față de accesul cetățenilor la activitatea administratiei.

În acest sens o principală preocupare a Primăriei Comunei Lunca Cernii de Jos a fost de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

În ceea ce privește relația cu cetățeanul, primăria comunei a demarat un amplu proces de consultare a opiniei cetățenilor, cu privire la obiectivele strategice din perioada 2016-2020.

7.3. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII

INSTITUȚIONALE ALE PRIMĂRIEI

Respectarea diversității și a problemelor specifice comunei și asigurarea participării cetățenilor la luarea deciziilor ce vizează rezolvarea propriilor probleme constituie condițiile de bază ale unei dezvoltări social - economice rapide. În acest scop autoritatea publică locală, fiind o interfață între cetățean și nivelul statal, trebuie să elaboreze și să dezvolte un sistem de administrare bazat pe promovarea autonomiei locale reale și consolidarea cadrului instituțional.

Activitatea publică locală va fi orientată spre:

- ✓ Sprijinirea dezvoltării comunității în scopul rezolvării tuturor problemelor comunei;
- ✓ Sustinerea dezvoltării infrastructurii prioritare pentru comunitate (aprovizionarea cu apă, gaze naturale, energie electrică, etc.);
- ✓ Sporirea responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere pentru depășirea limitelor stabilite de cheltuieli și utilizarea neeconomică a alocațiilor bugetare;
- ✓ Controlarea strictă a bugetului local și distribuirea lui în mod eficient;
- ✓ Ajustarea în continuare a cheltuielilor bugetare la posibilitățile reale de acumulare a veniturilor la buget.

Eficientizarea gestionării mijloacelor publice, prin:

- ✓ Organizarea de licitații pentru achiziționarea de marfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile instituțiilor bugetare din banii publici;
- ✓ Reevaluarea întregului sistem de servicii publice și transmiterea unor activități către sfera privată;
- ✓ Stoparea creșterii volumului de cheltuieli, inclusiv prin reducerea numărului de

personal angajat în institutiile bugetare, acolo unde este cazul.

Consolidarea finantelor publice:

- ✓ Asigurarea cu surse financiare a masurilor pentru satisfacerea necesitatilor social economice și culturale ale populatiei, pentru dezvoltarea comunei;
- ✓ Intreprinderea unor masuri concrete pentru acumularea veniturilor proprii și mentinerea echilibrului bugetar;
- ✓ Constituirea de fonduri extrabugetare pentru sustinerea unor programe de interes local;
- ✓ Sustinerea dezvoltarii antreprenoriatului ca motor de crestere a economiei de piata.

Stabilirea și promovarea parteneriatului:

- ✓ Sprijinirea organizatiilor nonguvernamentale;
- ✓ Participarea la proiecte investitionale comune cu sectorul economic în domeniile social, cultural și de mediu.

Consolidarea managementului administratiei publice locale consta in:

a. Dezvoltarea managementul resurselor umane

- ✓ Preocuparea primariei comunei Lunca Cernii de Jos pentru pregatirea continua a functionarilor publici pe domeniile prioritare dezvoltarii comunei.

b. Dezvoltarea nivelului de pregatire profesională

- ✓ Stabilirea necesitatilor și oportunitatilor de instruire;
- ✓ Corelarea necesitatilor cu potentialul uman existent;
- ✓ Stabilirea unui sistem de training adecvat.

c. Folosirea eficienta a resurselor umane

- ✓ Stabilirea regulamentului de organizare și functionare a personalului și a regulamentului de ordine interioara;
- ✓ Personalul trebuie sa lucreze în domenii de activitate bine definite.

d. Creșterea responsabilitatii și a independentei profesionale

- ✓ Responsabilitatea functionarilor publici în conformitate cu prevederile legale;

- ✓ Constientizarea importantei activitatii fiecarui angajat;
- ✓ Transparența funcționării sistemului instituțional pentru fiecare angajat;
- ✓ Acordarea de stimulente financiare în funcție de eficiența și competitivitatea activităților depuse.

e. Schimbarea de fond a raportului dintre administrație și cetățean

- ✓ Serviciul public trebuie să fie orientat în folosul cetățeanului;
- ✓ Eliminarea blocajelor birocratice cu care sunt confrunțați cetățenii și agenții economici;
- ✓ Întărirea și extinderea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional;
- ✓ Crearea unei strategii de comunicare operativă cu cetățenii;
- ✓ Implementarea unui sistem de management al calității.

f. Realizarea unui sistem de monitorizare a calității serviciilor publice

- ✓ Administrarea eficientă a banilor publici;
- ✓ Dezvoltarea comunei prin atragerea de proiecte și programe cu finanțare nerambursabilă;
- ✓ Cheltuirea eficientă a veniturilor.

g. Dezvoltarea managementului informațiilor

- ✓ Corelarea și integrarea bazelor de date din instituție;
- ✓ Analizarea nevoilor în domeniul software.

7.4. PROIECȚIA FINANCIARĂ

Oricât de interesantă și de novatoare este realizarea unui proiect, un manager este interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implica. Din acest motiv, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp – de regulă următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere al nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului. Cheltuielile pe care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria.

O primă distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului.

Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze.

În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse imobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi fortate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor arăta rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevăzute.

De aceea s-a stabilit ca planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii 5 ani nu se poate exprima exact.

7.5. PROIECTE SEMNIFICATIVE REALIZATE ȘI ÎN DERULARE PRECUM ȘI PROPUNERI DE PROIECTE PENTRU PERIOADA 2025-2028

Finanțările oferite de programele operaționale sunt de un real folos pentru beneficiari deoarece le oferă posibilitatea de a se îndrepta către succes, de a-și crește competitivitatea și de a dezvolta comuna cu costuri minime.

7.5.1. Proiecte pentru care s-a primit finanțare 2020-2024

PROIECT FINANȚAT PRIN AFIR:

1. "ACHIZITIE INCARCATOR FRONTAL IN COMUNA LUNCA CERNII DE JOS, JUDETUL HUNEDOARA"

VALOARE PROIECT: 136.710,13 lei

PERIOADA: 19.09.2023 – 19.10.2024

2. „DOTARE CU MOBILIER ȘI ECHIPAMENTE IT PENTRU LUNCA CERNII DE JOS”

VALOARE PROIECT: 121.888,92 LEI

PERIOADA: 14.01.2022 – 14.12.2022

7.5.2. Proiecte si investitii implementate sau in curs de implementare

PROIECTE FINANTATE DE AGENTIA FONDULUI DE MEDIU (AFM)

1. EFICIENTIZARE ENERGETICA CAMIN CULTURAL, SAT LUNCA CERNII DE JOS, COMUNA LUNCA CERNII DE JOS, JUD. HUNEDOARA

VALOARE PROIECT: 1.075.867,78 lei

PERIOADA: 04.05.2023 – 04.05.2026

2. EFICIENTIZARE ENERGETICA DISPENSAR, SAT LUNCA CERNII DE JOS, COMUNA LUNCA CERNII DE JOS, JUD. HUNEDOARA

VALOARE PROIECT: 1.745.126,33 lei

PERIOADA: 04.05.2023 – 04.05.2026

3. PROIECT FINANTAT PRIN PROGRAMUL ANGHEL SALIGNY

"MODERNIZARE DRUM COMUNAL SI DRUMURI VICINALE IN COMUNA LUNCA CERNII DE JOS, JUDETUL HUNEDOARA"

VALOARE PROIECT: 9.800.000 lei

PERIOADA: 23.10.2023 – 31.12.2026

7.5.3 Propuneri de proiecte pentru perioada 2025-2028

Primaria Comunei Lunca Cernii de Jos isi propune cu strictete atragerea fondurilor prin diferite mijloace sau proiecte avand si obiective clar trasate precum:

- actualizarea Planului Urbanistic General al comunei Lunca Cernii de Jos
- Realizarea alimentării cu apă și realizarea de canalizare pe tot teritoriul comunei Lunca Cernii de Jos;
- Modernizarea unor drumuri comunale, vicinale și ulițe din comuna Lunca Cernii de Jos;
- Reabilitare drumuri comunale, vicinale și ulițe din comuna Lunca Cernii de Jos;
 - Digitalizarea instituției Primăriei Comunei Lunca Cernii de Jos
 - Creșterea Eficienței Energetice a Caminului Cultural Lunca Cernii de Sus
 - Creșterea Eficienței Energetice a Caminului Cultural Meria
 - Creșterea Eficienței Energetice a școlii primare și Caminului Cultural Negoiu
 - Creșterea Eficienței Energetice a Școlii Gimnaziale Lunca Cernii de Jos
 - Modernizarea, extinderea și eficientizarea sistemului de iluminat public în comuna Lunca Cernii de Jos;
 - Înființarea și dotarea Serviciului Public Local pentru Situații de Urgență
 - Campanii de conștientizare privind colectarea selectivă a deșeurilor
 - Reabilitarea/modernizarea/dotarea Școlii Gimnaziale Lunca Cernii de Jos
 - Reabilitarea/modernizarea/dotarea Școlii Gimnaziale Lunca Cernii de Sus
 - Înființare și dotare Grădiniță
 - Modernizarea sau reparația și dotarea căminului Cultural Lunca Cernii de Sus
 - Modernizarea/reparația și dotarea căminului Cultural Meria
 - Centru de asistență social cu funcțiuni multiple
 - Înființare și dotare centru paleativ
 - Wi-fi în spații publice
 - Amenajare parcări publice

- Renovarea sediului primăriei
- Realizare lucrări de conservare, reabilitare, modernizare, extindere, punere în valoare a spațiului ambiental, amenajare spații de recreere.
- Achiziționare utilaje;
- Dotare cu masini, utilaje si echipamente performante in scopul eficientizarii serviciilor publice furnizate comunitatii;
- Achiziționare panouri solare;
 - protejarea adecvată a capitalului natural și ecologic al zonei;
 - îmbunătățirea colectării selecționate și depozitării ecologice a deșeurilor menajere;
- Montarea sistemului de monitorizarea video în comuna Lunca Cernii de Jos;
 - Reabilitarea termică a locuințelor și a cădirilor publice
 - Dezvoltarea și reabilitatea infrastructurii și utilităților publice
 - Dezvoltarea sistemelor adecvate de management al deșeurilor – colectare selectivă, reciclare
 - Implementarea unor proiecte de utilizare a energiei regenerabile
 - Formarea profesională în domeniul energiei durabile a personalului din administrația publică locală
 - Dezvoltarea unor zone de agrement
- Inițiere parc fotovoltaic in comuna Lunca Cernii de Jos;
- Achizitie si montare panouri fotovoltaice pe cladirile publice comuna Lunca Cernii de Jos;
- Consolidarea capacității administrative a Comunei Lunca Cernii de Jos și elaborarea strategiei de dezvoltare locală a pentru perioada 2028-2035.
- Valorificarea potențialului turistic Studii de fezabilitate și evaluare mediu Amenajare plajă Spații comerciale Potențial turistic valorificat Turiști din județ, din țară și din afară Primăria Lunca Cernii de Jos a Parteneriat Public - privat –2025- 2028 Total General estimativ.
- Montare statii de incarcare pentru autovehiculele electrice in comuna Lunca Cernii de Jos, judetul Hunedoara –

- Realizarea unei platforme ecologice pentru deșeuri și resturi menajere la Lunca Cernii de Jos. Dezvoltarea managementului deșeurilor pe raza administrativă a comunei Lunca Cernii de Jos .
- Investiții pentru producerea energiei Se are în vedere demararea unor proiecte și investiții Parc eolian/ fotovoltaic/ microhidrocentral - Primăria comunei Lunca Cernii de Jos
- Reabilitare și modernizare drumuri forestiere
- Reabilitarea/ dezvoltarea sistemelor de salubritate, a spațiilor pentru depozitare temporară și a platformei de depozitare a deșeurilor solide – Groapă de gunoi ecologică.

CAPITOLUL VIII

VIZIUNEA COMUNITARĂ

Locuitorii comunei Lunca Cernii de Jos își direcționează atenția spre progresul economic și social al zonei, prin optimizarea resurselor locale, atragerea de investiții, revitalizarea obiceiurilor tradiționale, îmbunătățirea infrastructurii rurale și valorificarea avantajelor geografice, toate acestea realizate în concordanță cu protecția mediului.

Atât **Strategia de Dezvoltare Locală**, cât și structurile responsabile de implementarea ei trebuie să țină cont de nevoile comunității, exprimate printr-un sondaj de opinie și materializate în proiectele prioritare ale comunei.

Sondajul, realizat pe baza a **90 de chestionare** completate de locuitori, a avut ca scop identificarea priorităților de dezvoltare pentru următorii 5 ani, precum și evaluarea situației curente.

Rezultatele arată că cetățenii apelează cel mai des la autorități pentru probleme personale (ajutoare sociale, documente, asistență socială etc.), dar și pentru aspecte comunitare. **Gradul de satisfacție** este ridicat, peste **85%** din solicitări fiind rezolvate de Primărie.

În domeniul **infrastructurii și utilităților**, locuitorii consideră vitală modernizarea drumurilor interne, reabilitarea celor județene și extinderea rețelei de canalizare acolo unde este necesar, pentru a asigura un nivel corespunzător de dezvoltare.

Chestionarul aplicat în comună pentru elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală este rezumat mai jos:

Chestionar de opinie cetățeni Comuna Lunca Cernii de Jos

Localitate		Comuna	Lunca Cernii de Jos	Județ	Hunedoara	
Întrebare		0	1	2	3	Scor
1.	Cat de multumiti sunteti de traiul d-voastra în cadrul comunitatii?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură	
2	Cat de important considerati ca este rolul Primarului în dezvoltarea comunei?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură	
3.	Cat de important considerati ca este rolul Consiliului Local în dezvoltarea comunei?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură	
4.	Sunteti dispusi sa va implicati în actiunile Primariei privind dezvoltarea comunei?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură	
5	De cate ori ati solicitat sprijinul autoritatilor locale (Primariei) în ultimii 2 ani, pentru o problema personala sau a comunitatii dumneavoastra?	Nicioadata	O data	De 2 – 3 ori	Mai mult de 3 ori	
6.	Mentionati care au fost motivele / problemele pentru care ati solicitat sprijinul autoritatilor locale? ✓ _____ ✓ _____ ✓ _____ ✓ _____					
7.	Situatia a fost rezolvata?	Nu	În mică măsură	În mare măsură	DA - în totalitate	
Subtotal						
8.	Enumerati cel putin 3 probleme necesar a fi rezolvate pentru comuna dumneavoastra ✓ _____ ✓ _____ ✓ _____ ✓ _____					
9.	Care dintre urmatoarele resurse locale considerati ca ar trebui valorificate mai mult: 1.resurse umane _____ 4.fauna _____ 2.resurse naturale _____ 5.sol _____ 3.vegetatie _____ 6.NS/NR _____					

10.	In ce sector ar trebui promovate investitiile în comuna dumneavoastra
	1.Agricultura_____
	2. Creșterea animalelor_____
	3. Pomicultura_____
	4.Viticultura_____
	5.Silvicultura_____
	6. Industrie_____
	7.Turism_____

Întrebare		0	1	2	Scor
11.	Considerati ca s-a schimba viata d-voastra odata cu intrarea Romaniei în U E?	Nicio schimbare	In rau	In bine	
12.	Aveti cunostinta despre finantarile europene pe care le puteti accesa?	Nu am cunostinte	Vag	Am cunostinte	
13.	În decursul ultimului an, au fost inițiate în comunitate noi activități productive sau comerciale?	Nu	Nu stiu	Da	
14.	Intentionatati sa incepeti o afacere sau sa accesati fonduri nerambursabile în urmatorii 3 ani?	Nu	Nu stiu	Da	
Subtotal					

15	In ce masura considerati necesara imbunatatirea				
Întrebare	0	1	2	3	Scor
Serviciilor medicale	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Serviciilor de asistenta sociala	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Invatamantului și culturii	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Spatiilor destinate activitatilor culturale și sportive	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Serviciilor Consiliului Local și Primariei	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Serviciilor de colectare și depozitare a deseurilor	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Curateniei și ingrijirii comunei	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Drumurilor locale	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Serviciilor de transport în comun	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Rețelei de alimentare cu apa	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	

Rețelei de energie electrica	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Rețelei de alimentare cu gaze	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Sistemului de canalizare	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Serviciilor de telefonie fixa si/sau mobila	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Televiziunii prin cablu, internet, presa, biblioteca	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Locatiilor pentru petrecerea timpului liber în comuna	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Aprovizionarii cu produse alimentare și nealimentare	Mica masura	Oarecare masura	Mare masura	Foarte mare masura	
Subtotal					

Anexă la chestionar: date despre respondent, comunitatea relevantă și alte comentarii

Sex M /F	Vârsta :	Etnie:	Studii:	Ocupația:
-------------	-------------	--------	---------	-----------

**Statutul
respondentului
(bifați):**

Membru al
comunității
locale*

Reprezentant al
autorităților
locale

Data completării: ____ / ____ / ____

Nume intervievator: _____

PRIMAR ,
Lupulescu Luminița – Valentina

Contrasemneaza,
Secretar general
Bugariu Simona - Nicoleta

COLECTIV DE ELABORARE

SC KRYPTON OMMA CONSULTING SRL

